

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שופטים תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצט

1 **מיצה** מזה בכל מקום במנחת כשירה – אף על גב דבתיב ביה יסוד, כדבתיב (ויקרא ה):
 2 "מיצה אל יסוד המזבח", דאמרין בפרק "זמאת העוף" (ובתום סה, ב) דמיצה לא
 3 מעבב אפילו לא מיצה כלה, ופלוגתא היא בפרק דמיצה (תו, ב). **המאת** העוף שהיה
 4 דמה – לפי שהתחיל להקשות ממצייה הוואת, מקשה כמו בן עתה. אבל כמו בן (עתה) היה

5 יוכל להקשות ממנחת טעמת שמהקטא
 6 שלש עלות, דמילת טעמת טעמת מעולה,
 7 כדאמרין בתבוסה בפרק "קדשי קדשים" (סה, א):
 8 מה הקטרה בראשו של מזבח – אף מילוקי. **דאי**
 9 קדשים קלים בדרום וזה עבד ליה – סלקא
 10 דעתך; משום דלא ליחי למטיעי ולומר שהם
 11 קדשי קדשים.

12 **ומיבער** הוא דער ושמיתוהו בדרום – הא
 13 דלא משני זכי לעיל גבי קשיא
 14 דזמאת העוף שהיה זמה למטה לשם עלות
 15 העוף, תפיס בקבוסיה; משום דאיכא תרתי, הא
 16 טעי שיעשה וזהא ולמטה, ולפרושט קשה, דאם
 17 כן תקשי לו מזמאת בזמה טעי עלה, דאיכא
 18 תרתי שנייה בפרשיטא לעיל וניאה להשאט
 19 חזרו בו משנייה דלעיל לרובחיה ולא לעשות,
 20 דאבולחו איכא לשניו דאמרין מעיבר עבר.

21 **אלמא** בקיעותא דמנא לאו כלום הוא –
 22 ובפרק "מנחות" (תו, ב) תנן:
 23 "פרשתי ואני יודע מה פרשתי" – יביא משתקא,
 24 ומוקי לה בגמרא ברבי שמעון, דהיכי אתיא
 25 בותחיה דרבי שמעון; הא לרבי שמעון אפילו
 26 פירש מחבת הדיא מרחשת יצאו ושמא חסם כבא
 27 ללגאת ידי שמיש, ואי נמי כגון דאיכא תיא,
 28 דמייח וקאמר, אם זו נרתי – תרא לנרתי, ואם
 29 לאו – תרא ברבא.

30 **לא** שזא אמר עלי ולא שזא אמר בו – דהקשה
 31 הרב רבי יצחק בן זכור רבינו מאיר; תתח
 32 מחבת לשם מרחשת, אלא חריבה לשם בלולה –
 33 הלא היה בלולה היא ומיעבר הוא דער ועבד
 34 חריבה. וכן בבלולה של חריבה ותיב עלי למה:
 35 דבוא לא טעי איש, שיעשה חריבה בלולה
 36 ולבלולה חריבה, ועוד רי' זומר; ותיחא בלאו הכי,
 37 בין למנא דאמר מנחה קודשה בלא שמן, בין למנא
 38 דאמר אין מנחה קודשה בלא שמן לקבו, יריך
 39 עוקן, **כיון** דאיכא שעיר נשיא – ואם עלה זו
 40 אייל – אמריה שיעיר נשיא, הא דאמרין בסמוך:
 41 אמרי דרביא אובנא הוא.

42 **אמר** לשם אשם גזילות לשם אשם מעילות
 43 מאי איכא למיחיי – ליה כן אשם, דאמר
 44 אמרי דאי עבר עבר אמרי ריבין בן אשה, דהאמר
 45 בתורה בפרק "אלו קדשים" (עי, א): אשם כן שנה
 46 והביאו בן שתיים, בן שתיים והביאו בן שנה –
 47 כשירה, אלא שאל עלו לשם וכתבתי עלי לומר:
 48 דרבי שמעון למעניה, דאמר תרבו; בל עעמא
 49 אינה קודשה. **דחאי** צמר אלהי שיער – צמר
 50 לכן, כדכתיב (ישעיהו א): "אם אידמוהו בתולע
 51 כצמר היחי". שיער שחור, כדמשמע בריש
 52 "המנחה יחי" (שבת עו, ב): מאי טעמא עמי מסמי
 53 ברישא והדר אמריה בכרייתו של עולם, ברישא
 54 שתיבא חזרו נחורא, היינו דקאמר רבאי: אמרי
 55 דיבא אובנא הוא, ובקונטרס לא פריש בן.
 56 כאן

57 **לירצי**, דהאי בן שנה והאי בן שתיים –
 58 פסקיא ליה. – אמר "לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות", מאי איכא למימר?
 59 ותו, אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשום פסח לירצו, דפסח בן שנה והני בן
 60 שתי שנים – אלא, בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתייהו דאניש, דאיכא בן
 61 שנה דמיתו בן שתיים, ואיכא בן שתיים דמיתו בן שנה. – שיער ששחטו לשום אשם וישעיר –
 62 אמרי: דיבא אובנא הוא. – עגל ופר ששחטן לשום פסח ואשם לירצו, העגל ופר פסח איכא למימר?
 63 ומאי

1 **אמר** – איש: דאי תתא הוא, דרך מיצוי דבתר הואה הוא. והאי קעביל לה למעלה
 2 – הא קאמר רבי, הכי נמי – דהאי מזה רבי שמעון בה דכשידה, ולא לעיות – דהאי
 3 לעשות דומין, דעפות עלו לשם חובה, כגון זמאת העוף שהיה דמה למטה לשם עלות
 4 העוף, איכא רחמנא אין בדרום – דלא קבע ליה צפון ברבוע לזמאת ואשם ועולה,
 5 דהכי עולה: "על הרומח צפנת" ויקרא

6 (א) ובתיב בתרומת: "במקום אשר תשטח ותרקא"
 7 תשטח התחתית" (שם, י) וכן באשם, והו דקא
 8 קמין לה במרחשת – כלומר, לשם מרחשת;
 9 מנחת חויא – ומיעד דיעו דמנחה, הכי נרטינן;
 10 ודילמא זו אמר – כלומר, אבתי לא מיכרא,
 11 דסברי: קושטא קאמר ולשום מרחשת נרד.

12 ומיעבר עבר ואתיה במנחת. ודקא אמרת: כיון
 13 דאיכא במנחת מנחת חויא – איכא למימר: לא
 14 היא, דילמא "מנחה זו אביא מנחותי" אמר,
 15 דתו לא מצי לשנייה למנחת. לרנן – דאמר:
 16 דהי זה פסולה, הכי נמי דאיכא למימר ולמיעבר?
 17 הכי, ואכן רבי שמעון קמריה, ורבי שמעון אומר
 18 התם: האומר "חרי עלי במנחת" הדיא
 19 במרחשת – אף ידי נרדו יצא, אלמא בקיעותא
 20 דמנא לאו כלום היא, לא שזא אמר עלי ולא
 21 שזא אמר חרי זה – דילכך, כי אתיה במנחת –

22 מנחת חויא, וכי קמין לה לשום מרחשת –
 23 מנחת הרומח; וכי קמין לה לשום מרחשת –
 24 למימר: מעיבר עבר ושמיתוהו בדרום איכא
 25 קשיא; גבי זמאת העוף ליטני ליה הכי, דסברי
 26 עלת העוף הוא ומיעבר עברו לא ליכא
 27 למיעבר, דרבי אסמירי לא מנחשקין ליה, דהא –
 28 דעבדי ליה הואה, ועוד – דקא עבדי ליה למטה.
 29 עלה וכו', וזמאת נקבה, אמר תריני שוחשה
 30 לשם יודו מאי איכא למימר? הא דאי ידעין
 31 דזמאת אדרי נקבה היא, כשביא או שיערה ותו
 32 דזמאת יודו – נקבה היא, והביא נקבה לעורה
 33 שוחשה לשם עלות, מאי איכא למימר? מיכסא
 34 – נקבות דרחה בלאי חילובנה, ולא ידעין
 35 שיערה – דאין לה זנב, מאי איכא למימר? אשם
 36 גזילות – דכתיב ב"קרא": "ודשית את המזולה"
 37 אשר גול וגו' ואת אשמו יביא" וגו' (ויקרא ה)
 38 ואשם מעילות – בני שתי שנים ניהו, דכתיב
 39 כהו "איל" (שם), אמר טרי ופצורי – כתיב כהו
 40 "כבש", וכל כבש בן שנה הוא במסכת פרה (פרק

41 א) א משנה ג') וכן כבש בן שנה גזילות ומעילות –
 42 דאיתנו ברבינוהו בני שתי שנים, ושחטן לשם
 43 פסח לירצו – אשם כבש טי או כז, וכבשעיי
 44 דהא יצטר – אשם כבש טי לו צמר, ושעיר
 45 אין לו צמר אלא שיער בעלמא, דרבי גלוי לעיל
 46 הוא. אמרי דיבא אובנא הוא – סברי: אל
 47 שחור הוא, ולרבי נקט אובנא, דסחם שעירים
 48 שחורים הם, עגל ופי' – חטא, כגון פר כהן
 49 משיר ששחטו לשם פסח ואשם, שאין באין
 50 אלא בן הזקן לירצו.

51 **אמר** לשם אשם גזילות לשם אשם מעילות
 52 מאי איכא למיחיי – ליה כן אשם, דאמר
 53 אמרי דאי עבר עבר אמרי ריבין בן אשה, דהאמר
 54 בתורה בפרק "אלו קדשים" (עי, א): אשם כן שנה
 55 והביאו בן שתיים, בן שתיים והביאו בן שנה –
 56 כשירה, אלא שאל עלו לשם וכתבתי עלי לומר:
 57 דרבי שמעון למעניה, דאמר תרבו; בל עעמא
 58 אינה קודשה. **דחאי** צמר אלהי שיער – צמר
 59 לכן, כדכתיב (ישעיהו א): "אם אידמוהו בתולע
 60 כצמר היחי". שיער שחור, כדמשמע בריש
 61 "המנחה יחי" (שבת עו, ב): מאי טעמא עמי מסמי
 62 ברישא והדר אמריה בכרייתו של עולם, ברישא
 63 שתיבא חזרו נחורא, היינו דקאמר רבאי: אמרי
 64 דיבא אובנא הוא, ובקונטרס לא פריש בן.
 65 כאן

66 **לירצי**, דהאי בן שנה והאי בן שתיים –
 67 פסקיא ליה. – אמר "לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות", מאי איכא למימר?
 68 ותו, אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשום פסח לירצו, דפסח בן שנה והני בן
 69 שתי שנים – אלא, בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתייהו דאניש, דאיכא בן
 70 שנה דמיתו בן שתיים, ואיכא בן שתיים דמיתו בן שנה. – שיער ששחטו לשום אשם וישעיר –
 71 אמרי: דיבא אובנא הוא. – עגל ופר ששחטן לשום פסח ואשם לירצו, העגל ופר פסח איכא למימר?
 72 ומאי

מנחות. פרק ראשון - כל המנחות דף ד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 המנחת קרייה רחמנא - לפי טעם ה' לא היה צריך ללמוד בפרק קמא דבוחים (ב) 2 3 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 4 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 5 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 6

7 המנחת קרייה רחמנא - לפי טעם ה' לא היה צריך ללמוד בפרק קמא דבוחים (ב) 8 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 9 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 10 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 11 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 12 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 13 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 14 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 15 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 16 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 17 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 18 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 19 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 20 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 21 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 22 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 23 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 24 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 25 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 26 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 27 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 28 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 29 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 30 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 31 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 32 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 33 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 34 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 35 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 36 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 37 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 38 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 39 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 40 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 41 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 42 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 43 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 44 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 45 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 46 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 47 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 48 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 49 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 50 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 51 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק 52 'המפלות' (ג"ב נדה ב.) משני: מדרמי ליה ליקפין, לפי שהוראות שחברתו במחשבתו זו את זו. אבל 53 דשמעתת הקול במה דצרו. ובמסכתא דשבתאין לא קאי, אלא לליף לה מדרבנא 54 'הוא' 'מאי' נפקא מינה אתא דב' רבי ישמעאל - ביבסיוו הדין' (תולין פ"א.) ופרק

1 מה לי שני קודם כו' ושוטריא דשני ליה לא מסתבר להו, דכל המזבחה דמינכרא 2 פסל רחמנא, שלא יאמרו מותר לשנות. המנחת קרייה רחמנא - י"א ישים עליה לבונה 3 כי הטאת היא' (ויקרא ה.) מה הטאת פסולה שלא לשמה - אף היא פסולה שלא 4 לשמה. מותרה נרבה - עשרה מעות למנחת טובה, והוה המעות יותר מן השערים - 5 פילו לנדבה, דהיינו שלשלש עשרה מעות למנחת טובה ושחור 6 במקשר וזה נחנין בוקן אותן מעות. ובשרה 7 מוכח הוה ליה קנין מוקן בשמים שלוחה. דבשר 8 לשם העדויות והקרי ליה נרבה ציבור. 9 עון בתוכו ב' - 'מנחת עין', והבאת נמי 10 כתיב: 'ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה.' 11 מה הטאת מותרה נרבה - כחכמה טמורה (כ"ג ב.) זו מדרש דרש 12 תחתיה: בבית: 'כסף אש ובכסף הטאת' 13 דיידיד ענין: 'כסף אש ובכסף הטאת' 14 דיידיד, דבר הבא ממותר טמאת וממותר אשם 15 - הברש לשם העדויות ולמנחת. באשם כתיב 16 יאלה דיע ואשם נגאש ועו ויקרא ה.) זו היא 17 שיבה זו היא ביאה - מפרש בתורת כהנים 18 מה ביאה חזיק וקובה וטח ונתן לו שבת. 19 אלאמא נמרין גזרה שוה כהאי גזרא, ואף על גב 20 דלא מזה חתיבתא: 'ואתה לית עניניה לשון באת' 21 הבית הו. ויש לשנות אחרים אבל זה עיקר. 22 מעונו דשמעת קול - דשמעת קול טמאת 23 היא - מנלי - הוילא ללא נגד מחטאת. דכתיב 24 כה - בהטאת נגשא: 'טמאת היא' (ויקרא ד.) 25 ולא שבא שלא לשמו. אשם נאמר בו הוא 26 לאחרי הקטרת אימורין - בפרשת 'או את 27 אהרן': 'דחקתי אותם הבוקן המזבחה אשר לה' 28 אשם הוא' (ויקרא ה.) הילכך קרא אש איפסול 29 בלא לשמו, הוא בהקטרה כתיב: 'דחקתי 30 ולא עיקר הוא, וליכא למפקי: הוא אשם 31 ולי עשקטת אימוריו שלא לשמו, דהא הוא 32 עצמו שלא דחקטו אימוריו כשה, בראמורין 33 בפרק 'תמיד נשחט' מסכת פסחים (ט"ב ב.) 34 דנטמא אימוריו לא שאנדו - לא עשקטת פניה. 35 ונאכל הבשר. אבל פסח והטאת כתיב 'הוא' 36 בשחיטתו: 'וזבח פסח הוא' ושמות 'בו' בזה 37 נשא כתיב: 'ישחט אותו במקום אשר ישחט 38 את העולה וקרב לפני' את הטאת הוא' (ויקרא ד.) 39 ואלא הוא - דאשם למה לי? שנתק לרעה - 40 שנתכפר בעליו באחר. ובחטאת אולא למיתה. 41 וקיימא קול כל שבתא טמא - באשם ורעה. 42 ולכשיבטא ימכר ויפלו דמיו לנדבה. ואם כבר 43 נשחט לרעה, מסתורו לרועה ושחטו סתם 44 - ביקר לעולה, דהא סתמו עללה ואין סתם 45 אשם עלה, ושפורתו נרבה (ועלול) דפרשית 46 לעיל, לא נתק - דלא מסתורו לרועה, ושחטו 47 (לשם) סתם - לא מתכשר עלולה דעיינין 48 אשם עליו בעוה וקרב לעולותיה בהדיא לשם 49 עולה, דכל במה דלא עקר מנייה שם אשם 50 לא מתכשר. דאמר קרא הוא כחיותו היא 51 - פסול הוא. פסולה - מהקטיר, ושיריה היא 52 נאכלת. לחתיר - חרש, אשם נור - נור 53 טמא מביא אשם להכשיר למנחן נזירות טהרה, 54 כדכתיב: 'ורביא כבש כן שנתו לאשם הדימים ורשעים יפלו' וגו' (במדבר ו.)

1 ושמא אי לא כתב אלא בפסח - לא הוה דרשין הכי. אי נמי, האי 'הוא' (הוא) חטאת אתא לגלויי אהרוא: ומנחת חטאת מנחת קנאות דמכבש לגלויי אהרוא. חטאת קרייה רחמנא - י"א ישים עליה לבונה 2 כי הטאת היא' (ויקרא ה.) מה הטאת פסולה שלא לשמה - אף היא פסולה שלא לשמה. מותרה נרבה - עשרה מעות למנחת טובה, והוה המעות יותר מן השערים - 3 פילו לנדבה, דהיינו שלשלש עשרה מעות למנחת טובה ושחור 4 במקשר וזה נחנין בוקן אותן מעות. ובשרה 5 מוכח הוה ליה קנין מוקן בשמים שלוחה. דבשר 6 לשם העדויות והקרי ליה נרבה ציבור. 7 עון בתוכו ב' - 'מנחת עין', והבאת נמי 8 כתיב: 'ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה.' 9 מה הטאת מותרה נרבה - כחכמה טמורה (כ"ג ב.) זו מדרש דרש 10 תחתיה: בבית: 'כסף אש ובכסף הטאת' 11 דיידיד ענין: 'כסף אש ובכסף הטאת' 12 דיידיד, דבר הבא ממותר טמאת וממותר אשם 13 - הברש לשם העדויות ולמנחת. באשם כתיב 14 יאלה דיע ואשם נגאש ועו ויקרא ה.) זו היא 15 שיבה זו היא ביאה - מפרש בתורת כהנים 16 מה ביאה חזיק וקובה וטח ונתן לו שבת. 17 אלאמא נמרין גזרה שוה כהאי גזרא, ואף על גב 18 דלא מזה חתיבתא: 'ואתה לית עניניה לשון באת' 19 הבית הו. ויש לשנות אחרים אבל זה עיקר. 20 מעונו דשמעת קול - דשמעת קול טמאת 21 היא - מנלי - הוילא ללא נגד מחטאת. דכתיב 22 כה - בהטאת נגשא: 'טמאת היא' (ויקרא ד.) 23 ולא שבא שלא לשמו. אשם נאמר בו הוא 24 לאחרי הקטרת אימורין - בפרשת 'או את 25 אהרן': 'דחקתי אותם הבוקן המזבחה אשר לה' 26 אשם הוא' (ויקרא ה.) הילכך קרא אש איפסול 27 בלא לשמו, הוא בהקטרה כתיב: 'דחקתי 28 ולא עיקר הוא, וליכא למפקי: הוא אשם 29 ולי עשקטת אימוריו שלא לשמו, דהא הוא 30 עצמו שלא דחקטו אימוריו כשה, בראמורין 31 בפרק 'תמיד נשחט' מסכת פסחים (ט"ב ב.) 32 דנטמא אימוריו לא שאנדו - לא עשקטת פניה. 33 ונאכל הבשר. אבל פסח והטאת כתיב 'הוא' 34 בשחיטתו: 'וזבח פסח הוא' ושמות 'בו' בזה 35 נשא כתיב: 'ישחט אותו במקום אשר ישחט 36 את העולה וקרב לפני' את הטאת הוא' (ויקרא ד.) 37 ואלא הוא - דאשם למה לי? שנתק לרעה - 38 שנתכפר בעליו באחר. ובחטאת אולא למיתה. 39 וקיימא קול כל שבתא טמא - באשם ורעה. 40 ולכשיבטא ימכר ויפלו דמיו לנדבה. ואם כבר 41 נשחט לרעה, מסתורו לרועה ושחטו סתם 42 - ביקר לעולה, דהא סתמו עללה ואין סתם 43 אשם עלה, ושפורתו נרבה (ועלול) דפרשית 44 לעיל, לא נתק - דלא מסתורו לרועה, ושחטו 45 (לשם) סתם - לא מתכשר עלולה דעיינין 46 אשם עליו בעוה וקרב לעולותיה בהדיא לשם 47 עולה, דכל במה דלא עקר מנייה שם אשם 48 לא מתכשר. דאמר קרא הוא כחיותו היא 49 - פסול הוא. פסולה - מהקטיר, ושיריה היא 50 נאכלת. לחתיר - חרש, אשם נור - נור 51 טמא מביא אשם להכשיר למנחן נזירות טהרה, 52 כדכתיב: 'ורביא כבש כן שנתו לאשם הדימים ורשעים יפלו' וגו' (במדבר ו.) 53 חטאת אתא לגלויי אהרוא: ומנחת חטאת מנחת קנאות דמכבש לגלויי אהרוא. חטאת קרייה רחמנא - י"א ישים עליה לבונה 54 כי הטאת היא' (ויקרא ה.) מה הטאת פסולה שלא לשמה - אף היא פסולה שלא לשמה. מותרה נרבה - עשרה מעות למנחת טובה, והוה המעות יותר מן השערים - פילו לנדבה, דהיינו שלשלש עשרה מעות למנחת טובה ושחור במקשר וזה נחנין בוקן אותן מעות. ובשרה לשם העדויות והקרי ליה נרבה ציבור. עון בתוכו ב' - 'מנחת עין', והבאת נמי כתיב: 'ואתה נתן לכם לשאת את עון העדה.' מה הטאת מותרה נרבה - כחכמה טמורה (כ"ג ב.) זו מדרש דרש תחתיה: בבית: 'כסף אש ובכסף הטאת' דיידיד ענין: 'כסף אש ובכסף הטאת' דיידיד, דבר הבא ממותר טמאת וממותר אשם - הברש לשם העדויות ולמנחת. באשם כתיב יאלה דיע ואשם נגאש ועו ויקרא ה.) זו היא שיבה זו היא ביאה - מפרש בתורת כהנים מה ביאה חזיק וקובה וטח ונתן לו שבת. אלאמא נמרין גזרה שוה כהאי גזרא, ואף על גב דלא מזה חתיבתא: 'ואתה לית עניניה לשון באת' הבית הו. ויש לשנות אחרים אבל זה עיקר. מעונו דשמעת קול - דשמעת קול טמאת היא - מנלי - הוילא ללא נגד מחטאת. דכתיב כה - בהטאת נגשא: 'טמאת היא' (ויקרא ד.) ולא שבא שלא לשמו. אשם נאמר בו הוא לאחרי הקטרת אימורין - בפרשת 'או את אהרן': 'דחקתי אותם הבוקן המזבחה אשר לה' אשם הוא' (ויקרא ה.) הילכך קרא אש איפסול בלא לשמו, הוא בהקטרה כתיב: 'דחקתי ולא עיקר הוא, וליכא למפקי: הוא אשם ולי עשקטת אימוריו שלא לשמו, דהא הוא עצמו שלא דחקטו אימוריו כשה, בראמורין בפרק 'תמיד נשחט' מסכת פסחים (ט"ב ב.) דנטמא אימוריו לא שאנדו - לא עשקטת פניה. ונאכל הבשר. אבל פסח והטאת כתיב 'הוא' בשחיטתו: 'וזבח פסח הוא' ושמות 'בו' בזה נשא כתיב: 'ישחט אותו במקום אשר ישחט את העולה וקרב לפני' את הטאת הוא' (ויקרא ד.) ואלא הוא - דאשם למה לי? שנתק לרעה - שנתכפר בעליו באחר. ובחטאת אולא למיתה. וקיימא קול כל שבתא טמא - באשם ורעה. ולכשיבטא ימכר ויפלו דמיו לנדבה. ואם כבר נשחט לרעה, מסתורו לרועה ושחטו סתם - ביקר לעולה, דהא סתמו עללה ואין סתם אשם עלה, ושפורתו נרבה (ועלול) דפרשית לעיל, לא נתק - דלא מסתורו לרועה, ושחטו (לשם) סתם - לא מתכשר עלולה דעיינין אשם עליו בעוה וקרב לעולותיה בהדיא לשם עולה, דכל במה דלא עקר מנייה שם אשם לא מתכשר. דאמר קרא הוא כחיותו היא - פסול הוא. פסולה - מהקטיר, ושיריה היא נאכלת. לחתיר - חרש, אשם נור - נור טמא מביא אשם להכשיר למנחן נזירות טהרה, כדכתיב: 'ורביא כבש כן שנתו לאשם הדימים ורשעים יפלו' וגו' (במדבר ו.)

מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ה עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
רש"י

1 האיר מודה דששה עשר בניסן מתיר החדש, דכתיב (ויקרא כג) "עד עמ"ס ומתרגמין: עד
2 בכרך, ו"בכרך" דהיינו מראית היום, דכתיב (שמות כה) "ורשש שוהם ששפה" מרגמין;
3 כרוס מיא, שמראית דומה לים. והאי דאין שריה נאכלין – דמעוה להמתין עד הבאת
4 העומר. כדפרסבין לרש לקוש בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סח, א) וראי תיב' עד
5 דרבנן שבתה בפרק אמרי' לא נגזר משום עשה; אפילו באיסור הבנה
6 שנת נבנה בית קמטו; לפיכך נראה ראוה אלא
7 מזהו מן המזבח בעלמא, ואפילו עשה ליכא. 2
8 ונתנה בתה אעבדה – דאף על פי שהבין
9 נפלא, ולא כשקבלו מספלין דהוקי את דמא,
10 או שנפם המזבח – סלקא דעתך דמהני
11 מחשבה לוקבע בפגול, כדאשכחנן גבי זריח בסוף
12 פירקין יב, א. ו"דבר" הראוי לעבודה – פירש
13 כבונטרי' ובגן מנחת חטא, לאפוקי מנחת –
14 של שטרס, דאיתנה ראוה אלא לעבודה זו בלבד.
15 וקשיא; דאין מנחת קטאת אלא תיפסל ערב
16 לשלשה זמנים לתרשי' חדיש מנחת העומר רב
17 שאין ראוה לעבודה, משום דאפילו לגובה אסור
18 להקריב חוש קודם העומר, ולפירוש הקונטרס יש
19 קצת לדחוק, בדמנחת העומר ולא שייך ביה שני
20 בעלים, דהא דריבור היא, ולא פסול בה (בבב)
21 שני קדש כיון דלא הוי ראוה לעבודה, ובקונטרס
22 תירוש שאני מנחת חטא דקטאת הריבובי
23 וכי תימצא דהא חרע שטרין ראוה לעבודה רב
24 סוטה חרא – דהתם קמח הובא רש, ועד – אף
25 זה ראוה לעבודה, דלברר שן חרא.

17 קדשתה אסרתה – פירוש: קדשתה
18 גורמה לן להית' להית', ואינה מותרת
19 בשחטה כשאר חולין. "רבי" עקיבא דאמר
20 ספחים אסורין – פירש כבונטרי': לאור הביעור.
21 וקשיא לרבינא, דבאת רבנן מודו דכלה ליה
22 בשחטה כלה לדמורחן שביתיה ועד, דרבי עקיבא
23 דרש ליה בפרק 'מקום שנתו' (ספחים נא, ב)
24 מקרא דיון אל נזרע ולא נאסף, ואילו לאחר
25 ביעור נפק לן מילכהמורחן ולהית' ועד, בשעת
26 העומר לא היה ביעור, שארבה, או התבואה
27 במילואה ואינה כלה ליה בשערה עד שנה
28 שמינית בימות השופר במדבר; ובפרק 'מקום
29 שנתה' (שם) פירשתה.
30 שכן באה להית' לאו שבתוכה – פירש
31 כבונטרי': שלא יעבור בה האוכל שירי
32 העומר משום לאו חדיש, אלא משום שבת
33 חזו תימה; אם לא יתיר עומר איסור שביעית
34 איקר' באן 'מיתקב שראלי' ועד, מאי פריך?
35 טריפה נמי מתקב להית' לאו שבתוכה שיאכלו
36 הקרבן בן טריפה; הלא אינו מתיר איסור
37 שביעית, ולמה יתיר איסור טריפה?

1 האיר מודה דששה עשר בניסן מתיר החדש, דכתיב (ויקרא כג) "עד עמ"ס ומתרגמין: עד
2 בכרך, ו"בכרך" דהיינו מראית היום, דכתיב (שמות כה) "ורשש שוהם ששפה" מרגמין;
3 כרוס מיא, שמראית דומה לים. והאי דאין שריה נאכלין – דמעוה להמתין עד הבאת
4 העומר. כדפרסבין לרש לקוש בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סח, א) וראי תיב' עד
5 דרבנן שבתה בפרק אמרי' לא נגזר משום עשה; אפילו באיסור הבנה
6 שנת נבנה בית קמטו; לפיכך נראה ראוה אלא
7 מזהו מן המזבח בעלמא, ואפילו עשה ליכא. 2
8 ונתנה בתה אעבדה – דאף על פי שהבין
9 נפלא, ולא כשקבלו מספלין דהוקי את דמא,
10 או שנפם המזבח – סלקא דעתך דמהני
11 מחשבה לוקבע בפגול, כדאשכחנן גבי זריח בסוף
12 פירקין יב, א. ו"דבר" הראוי לעבודה – פירש
13 כבונטרי' ובגן מנחת חטא, לאפוקי מנחת –
14 של שטרס, דאיתנה ראוה אלא לעבודה זו בלבד.
15 וקשיא; דאין מנחת קטאת אלא תיפסל ערב
16 לשלשה זמנים לתרשי' חדיש מנחת העומר רב
17 שאין ראוה לעבודה, משום דאפילו לגובה אסור
18 להקריב חוש קודם העומר, ולפירוש הקונטרס יש
19 קצת לדחוק, בדמנחת העומר ולא שייך ביה שני
20 בעלים, דהא דריבור היא, ולא פסול בה (בבב)
21 שני קדש כיון דלא הוי ראוה לעבודה, ובקונטרס
22 תירוש שאני מנחת חטא דקטאת הריבובי
23 וכי תימצא דהא חרע שטרין ראוה לעבודה רב
24 סוטה חרא – דהתם קמח הובא רש, ועד – אף
25 זה ראוה לעבודה, דלברר שן חרא.

34 רב אחא בר אבא לרב אשי, לרבי עקיבא נמי פרוקי; מה למנחת העומר' לשכן מיתר תרש' הוציא
35 לארץ! ואפילו למאן דאמר: הדרש בחוין לארץ לאו דאורייתא – לשכן באה לתת' לאו שבתוכה!
36 אמר ליה רב אחא מדיפתי' דרבינא: אי הכי, טריפה נמי תקריב ותתיר לאו שבתוכה! אלא פרוך
37 הכי: מה למנחת העומר' לשכן מנחתה בכך. ריש לקיש אמר, משום דאיאק למימר: מפסם הקטרת
38 יוכית, שאסור להדיות ומותר לגבות. – מפסם בנדר הוא! – אלא, פסום הקטרת יוכית, שאסור
39 להדיות ומותר לגבות. – מה לפסום הקטרת' לשכן מנחתה בכך? מר בריה דרבינא אמר, משום דאיאק
40 למימר: שבת תוכית, שאסורה להדיות ומותרת לגבות. – מה לשבת' לשכן הותרה מפללה אצל הדיות
41 במיליה! – אפוי מיליה צורך הדיות הוא? מיליה מנחה היא! – אלא, מה לשבת' לשכן מנחתה בכך? רב
42 אדא בר אבא אמר, משום דאיאק למימר: פלאים תוכית, שאסורין להדיות ומותרין לגבות. – מה
43 לכלאום' לשכן הותרה מפללן אצל הדיות' מציעות! – אפוי ציעות צורך הדיות היא? מנחה היא! – אלא:
44 מה

השאוכלה לא יעבור משום 'טריפה לא תאכל'. שכן מנחה בכך – שאי אפשר להביא מן הישן, שאין חוש מותר בעינו אחר, תאמר מטרפה שאפשר להביא שחיזול' בנריה הוא –
ומאי מותר לגובה איכא? שבת מותרת לגבות – להקריב המידון ומוספין, שכן מנחה בכך – שאי אפשר להקריב המידון ומוספין אלא בו ביום, אבל טריפה אפשר בכהנידי.

מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רש"י

כלאים לזבן – באבנטו של חשן. מצותו בכך – גזירת הכתוב שלא יאד אבא אלא של כלאים, דהכיב (שמות לט): 'הכלת ארומיג'ונו, ואמרינן כימות (ו, ב) מדשש כיתנא הכלת עמרא. רב שישא ברבי דיה אדיי אמר – להכי איצטרך קרא. משום דאיכא למימר: נידוד דנא ותייתא מיהא הדג טרפיה ומורתא לנבחה. מקריבין בקריבין – המום פסול בבחן כמו בנות. אבל טריפה לא פסיל לטרפיה לנבחה.

בבכורות פרק שמינין (אמר ליה, ב) ואלו שדתין בארם ופסולין בבומה, אורו ואת בני טריפה ויצא דופן. להכי איצטרך קרא. אמר ליה רב אחא (בבא) לרב אשי – ואבדו ליה אורי דקרא? הא איכא למימר. יוצא דופן יוכיח – שכן יוצא דופן כשר לעבודה, וקרבן יוצא דופן פסול. דאמרינן בתורת כהנים: 'כי יולד' – פרט ליוצא דופן. מה ליוצא דופן שאינו קרוש בבכורה – 'דפטר רחם' כתיב (שמות ו) הא נאמנ טריפה קידושה בבכורה אין גולד עם טריפתה הלכך איצטרך קרא. בעל מום יוכיח – קדוש בבכורה ואסור לגבה, אף אני אבאי טריפה, ולמה לי קרא? הניד השוה בו – ולמה לי קרא? מליקה – טריפה היא לתחילה, דחוקך שדרה ומפרקה, כדאמרינן בפרק קמא דשחיטת חולין (ב, א). ודחיה רבא גמול מכלל איסרה לדחיות מליקה, אף אני אבאי טריפה (למה לי קרא? מליקה, והשאת העוק לכהנים – ובעלל מום יוצא דופן לא שחיתן דחיה לכהנים מכלל איסור, דאין בחן שום איסור לגבי כהנים. משילוח נבזה הוא יוכיח – ונגי נבזה אשכחן בעלל עם טעפות דחיה מכלל איסור. ולמה מה לדחוי בן קרא? קרא? בעל מום מופין ניכר – שאין מומן פסול אלא בגולה. כדאמרינן בבכורות פרק חולין (ב, א). ודחיה רבא גמול (א, א). ודאין דופן מומן ניכר, דאיה ליה קלא ודבל יודיעי. טריפה יש שאין מום ניכר – כגון סבב מעיים. שלא היתה לה שעת הכושה – דנטרפה ממעי אמה, דומיא דערלה וכלאי הכרי דרביי בבחורא קרא. דכתיב ביה: 'מן הזאנן מן המאנים' ממשקה ישראל, ואמרינן בפרק 'אלו עוברין' במסכת פסחים (מו, א): 'מן המאנים' – מן המורה שיש מאות שעשיתו בבה, מכאן לעלה שבעלה במאנים. כל אשר יעבור חת השבט – פרט לטריפה שאינה עוברת, משום דאין קלא דחיה לא חשיב לה עוברת. חת המיה גורד כתיב עוברת ומגרינן שאין קרבנות מינה בבחור שוה, נאמר כאן 'חתת אמר' ונאמר לחלן 'חתת השבט' בן יאבין – וכל עניי טריפה בבכורות (ב, א). משהו דר' אבון – וכל עניי טריפה בובאים (ב, א) (ב) מקרא דעברותן פסולה. ואחרותן מביה בבחורין בסוף 'אלו חן הגשרפין' (ב, א) עיל – בחן ערל, משוחרת אורו ממנת מילת. יושב – לעמוד 'לשחרת' כתיב. על כל בליט או על גבי כהמא או חת הברוי – בובאים (ב, א) מפרשי דבעינן שלא יאד דבר חרץ בן רגליו לבין דרצפה. שמאל – מפרשי בגמרא מנלן דפסול. בן חתיה – אבולוה פליג, אור אורא וכל ביה קר, עלה בידו צירח – נמצא קומץ חסר מקום הצירח, וכן מלח או לונתה. מבוירן – גדשה. לישנא ארומיג'ו שרתיא קמק חרצין בן ראש איצטעוהו לפס דיה. בראש איצטעוהו – ממש. שלא פשטו על פס כל חיה. גמרא! שלא יאד יאד קרבנו מחודר – שלא הוה מנחה נאה. חמטא חלב – (היינו חלב) היינו סתם חמטא. חמטא איתא טעויה נסכים בפרק שתי מדות (מנחות ב, ב).

לתיני: קל תמנחות שקמץין דו ואזניו – ולבונה, שלא יאד חומטא נשקר, ומפני

קצא
מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רש"י

מה לכלאים שכן מצותו בכך – ואף על גב דאפשר לקיים טבילה של חסר, מכל מקום בסודין על פשתן שחייב בעיצת לא אפשר לקיים בכך. ואם חמטא, לוימא: גדי הנשה מבחור ויכיה, דאין מצותו בכך ושירי לגבה, כדאמר ברש"י 'גדי הנשה' (חולין ג, ב). וכי חמטא מה לגדי הנשה שכן מחובר – הניד יוכיחו ויהי ילמיה: כיון דאין לא היתה אלא על ידי ידו, ויהי על ידי שיקר למעשה מניה 'יוכיה'.

בעל מום ימי חותר טעופה – וינאה לי הדשאנו נעמי לטליף מנחוסר אבאי ורצא דופן. ולבסוף כשמאמר שכן מומן ניכר, איה חבל שפיר. שכן ניכר – ואין לומר מנחוסר ומן ואותו ואת בני מוקצה ועבד הרובע והאנן ומחיר יוכיחו. דהני שני שלם קול, ויזר טריפיה בבני מעיים שאין יודע כלל, בו הכי דחשיב יוצא דופן מומן ניכר משום שיש לו קול. ומחיר דשריא להדיס ואסורה לגבוח אן ללמוד טריפה, דמה לחדש שאין אן במיעה לגבוח, ושכן מומן ניכר. דומיא דערלה וכלאי הכרי – לא אתא: ויהא אמרינן פרק 'כל שעה' (פסחים ב, א) ו'כל הנשר' (חולין טז, א): אתא אומרת בלאי בערין קרא, והואיל היתה להם ארבעת הכושר קודם השחיטה ויש להם, וכלאים הכהנים בהאי קרא איירי בענבים שעשין מדם יין לנסכים, כדורשינן (פסחים סח, א) 'מן המאנים' – מנחות שתי מאות שעשיתו בבה, ודנה עלו היתה להם שעת הכושה. דרוקא דחרץ שנוע הוא שחיטה לו שעת הכושה קודם השחיטה, ומן החרץ אין עושין נסכים. ואם חמטא: אותם עבים עצמם היתה להם שעת הכושה והשופסו מאתיסו ויש להומו. דמה שנתוסף באיסור אחר שעשה כלאים שגולל אחריו בן – לא היה לו מעלה (אחריו) שעת הכושה. היא דמחוסר קא מה שגולל קודם לכן – לפי שאי אפשר להבדיל זה מה להפריש תערובתם.

כתב דרצמא כל אשר יעבור – אף על גב דבמות הדבאי שחיטה לו שעת הכושה לא ילפינן מ'משקה ישראל', אפילו הכי מיתיה ליה בכל דחמטא בפרק 'כל האסורין' (מנחות טו, א) גבי נעבד, משום דעל ידי תלתא קראי מסקנן דאין לחלק. שקמץין דו אונן בו – הוא הדין שתיין יין ופרעין ראש במיתה וחולין עובדה, כדאמרינן בפרק 'אלו חן הגשרפין' (מנחות פג, ב). ונאמ ושירי. בן חתיה אמר יחורו יקומץ בימין – למאי דמוכח בגמרא דאין הדין אבולוה פסילי דלעיל, ולמה נבחר דרצמא פסול שמאל כהדי פסילי ולעיל ושן חמטא נשק, וסלקא דעתך דשמאל כיון דאיה ליה הכשירא כיום הכיפירוס. קבוע עברוה, ולא תועיל בה חזרה. חסר שקמץו בראש איצטעוהו – אבג דטרפש יתר – חזרו ומפרשי חסר כיתנא, אף על גב דצירור ונגריר וקדוש משום חסר הוא. שלא

דימאי דמעשהו, אכל הקדישה ולכפוש הנמפה, דבעינא דאקדישה הוה חויה אימא תתכשר – כתב רחמנא: 'מן הקמץ', ציריני. מלשנה אחר מנחת חומטא ואחד קל תמנחות שקמץין דו, אונן, מכול יום, מחוסר בגדיים, מחוסר פיפורים, שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, כמא, יושב, עומד על גבי כלים, על גבי כהמא, על גבי רגלי חבירו – פסול. קמץ בשמאל – פסול, בן חתיה אמר: יחורו ויחורו ויקומץ בימין. קמץ ועלה בידו צירור או גרר מלח או קורט של לבונה – פסול. מפני שאמרנו: הקומץ היתה והחסר – לא, ואיזה היתה – שקמץו מבוירן, והסר – שקמץו בראש איצטעוהו. גמרא! למה לי למסא? אלא מנחת חומטא ואחד קל תמנחות? – לרבי ישמעון איצטרך; דתנאי, אמר רבי ישמעון: בדין הוא שיתא מנחת חומטא מעונה שכן מה אינה טעוניה? שלא יהא קרבנו מוהדר; וברין הוא שתיה חמטא חלב טעוניה נסכים, שלא

שלא יהא חטא נשבר - תימנה במה נשברי והלא בן יש עמו נסיכים בן אין עמו נסיכים
 הוה כסלע, נתון לקמץ בפרק בתרא (ק. ב.) 'זרי עלי שור' - ביאי הוא ומכיוו מבנה,
 'כבש' - ביאי הוא ומכיוו כסלע, והכאן על נומתא מקדש נמי כסלע, קא על פי שאן
 עמה דכרסיש ולא פירקא דווא. הוואיל אוקמינן ירשא דלא כרבי שמעון - תימנה: לרב
 אש דרבי פירקין. דאיתא כרבי שמעון, מאי
 איכא למימר? לא ביאי מתוך ביתו וימלאנו -
 סולת עשירין, דקסבר: קודשת מלי בקעה לשם
 מנחה, דשוב אין מוסיפין עליה ומיפסלא בחסרון.
 כדאמרין בהאי פירקא (ג. א.) 'מן הנחת' -
 פרט לשהרטה, כן פירש בקונטרס. וקשה: הווא
 רבי שמעון בן לקיש איתרוב לקמן, דאמר: מנחה
 שהשרה קודם קמיצה - לא ביאי מתוך ביתו
 וימלאנה עוד קודש למה לי קרא לקמן לכן
 בתרא 'וקמין משם' ירוחה וקמין, מנח תתיין לן
 וקודשת כלי בקעה: ונראה לפרש: לכולהו
 (וכברא ליה) כרבי נתן וקודשת לא לא בקעה.
 אלא בקמיצה פסולים פליגי אי בקעה אי לא
 בקעה. ומצי למימר דהכי רוצה לומר פירוש
 הקונטרס: שאני פרה דקדשי ברה הבית היא -

שלא יהא חוטא נשבר, ומפני מה איתן מעונה? שלא רוא
 קרבנו מהדרין; סלקא דעתך אמינא, הוואיל ואמר רבי
 שמעון: שלא רוא קרבנו מהדרין, כי קמיז לה פסולין נמי
 התכשר, קא משמע לן - אי הכי, התם נמי ליתני: "איתר
 פטאת חלב ואחר כל תבואה שקבלו דבן זר ואוגן"
 לויא: לרבי שמעון אצטרדי! אלא, כיון דהתא ליה "כל"
 ולא תני "חזי" - פירוהו משמע, הכא נמי, כיון דהתא
 "כל" איתן תבואה "חזי" - מיליהו משמע: אלא, סלקא
 דעתך אמינא: הוואיל ואוקמינא לירשא ולא אצטרדי שמעון
 - ספא נמי דלא קרבי שמעון, קא משמע לן. אמר רב: זר
 ששקבין - יחזור. והא אגן פסל תגון! - מאי פסל? פסל עד
 שחזור. - אי הכי, היינו בן בתרא: - אי דאיתיה לקומין
 בעיניה - לא פליגי רבנן עליה דבן בתרא; כי פליגי -
 דחסר קומין, רבנן סברי: לא ביאי מתוך ביתו וימלאנו, נמי
 בתרא סבר: ביאי מתוך ביתו וימלאנו. - אי הכי, בן
 בתרא אומר: יחזור ויחזור וקמין קמיז? בן בתרא
 אומר: יחזור ויבא מתוך ביתו וימלאנו ויחזור וקמין
 בתימן, מביעי ליה! - פי קא אמר רב - לכן בתרא -
 פשטא! - פרה דתראמי: עד כאן לא קא מכשר בן בתרא
 אלא בשמאל! אבל בשאר פסולין לא, קא משמע לן -
 מאי שאג שמאל - דאשכחן לה חכמיא ביזום הכפריים,
 זר נמי - אשכחן לה חכמיא בשוחימי! - שחימה לאו
 עבודה היא. - ולא? והאמר רבי זורא אמר רב: שחימת
 פרה בור - פסולה, ואמר רב עלה: אלעון והוקה פתיב
 בהו - שאני פרה, דקדשי ברה הבית היא. - ולא? בן דבן
 הוא? קדשי ברה הבית בעו בהונה, קדשי מיבה לא בעו
 בהונה? אמר רב שישא ברה דרב אירי: מירי דתיה
 אמראות נעים, דלאו עבודה ניהו ובעי בהונה. - וימיל
 במקמה? וכי תימא, מקמה לא יליפניו, והתניא: מינן לויא
 שאם עלה לא ירד - שהרי יוצא קשר בכמהו! תנא
 "ואת העלה היתה" סמיך ליה. אלא מעבא דאשבעין
 רב, הא לאו הכי, תיה אמינא: בשאר פסולין פסל בן
 בתרא? והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה רבי אלעון ברבי
 שמעון אומרם: מכשיר היה בן בתרא בכל הפסולין בורין.
 תנאי: "וקמין משם" - מקום שרגלי הור עומדות; והוא
 בתרא אומר: מינן שאם קמין בשמאל שחזור ויחזור
 רבי

1 א הכי - במסכת ברכין (ט. טו.) קתני: לה הובחם שקבלו דמן זר ואוגן וכל דמי ומתניתין
 2 - ליתני נמי כי מתניתין: אחר חטאת חלב ואחר כל הובחם דמן בולוח משמע - ולא פליג
 3 רבי שמעון. אצטרדי - אף על גב דכאלו רבי נמי דריא מנחה חטאת ככלל, ולא פליג רבי
 4 שמעון - אפילו האי אצטרדי למיתנייה, ומדור דתניא: מדרשאי רקתני בשלא לשמה לא
 5 עלה ליש תובה, אוקמינא דרשאל פירקין (מנחות
 6 ב. ג.) לרבה ולרבא מתניתין דלא כרבי שמעון,
 7 ספא נמי רקתני: כל המנחות שקבנן זר כו' ולא
 8 ספא שמעון, דרמפולגי בירשא פליגי נמי בספא,
 9 ואמר במנחת חטאת דכי הכי דאין קרבנו מהדר,
 10 כי קמיז לה פסולין כשרה. קא משמע לן -
 11 משנה יתירה "אחר חטאת" וימלאנו ולא אצטרדי
 12 למיתנייה אלא לרבי שמעון, דרבי שמעון נמי
 13 מודה בספא. לא ביאי מתוך ביתו וימלאנו -
 14 עלת לעשירין. דקסבר: קודשת מלי בקעה לשם
 15 מנחה, דשוב אין מוסיפין עליה, ומיפסלא
 16 בחסרון, כדאמרין בהאי פירקין (מנחות ט. א.)
 17 "מן הנחת" - פרט לשהרטה. ביאי מתוך ביתו
 18 דקסבר: קמיצה בקעה, והא על קמץ בור
 19 וכוזאי: ונחא פליגי אמוראי לקמן במשעתען (ט
 20 ט. א.) ומאי שאג שמאל - כלומר, ואמאי הוה
 21 אמינא דבשאר פסולין לא מכשיר לאתרוח
 22 אלא בשמאל? ביזום הכפריים - נמי על
 23 המנחה בימינו ואת תובה משמאל. תשישי -
 24 כדאמרין לקמן בפרק שלשי (מנחות ט. א.)
 25 "והקריבו בני ארור את דשים" - במקבולה ואלך
 26 מצות כהונה, לימד על השחטה כשרה בזה.
 27 ואמר רב עלה - היינו עטמא פסולה. רבתיב זה
 28 אלעון ורתיב זה "חוקה" ויחוקה עיבא.
 29 שאני פרה - דעטמא שדחטה פסולה בור - לאו
 30 דעבודה היא. דאמר קדשי ברה הבית דלא שישא
 31 בור עבודה. היא גזירת הכתוב היא דור פסול
 32 הוה. ולאי כל דבן הוא - בקדשי ברה הבית
 33 חשובה עבודה, בקדשי מובח לאו כן? שכן?
 34 ואפילו רבי, כי כשר בשחיטת קדשים, אלא
 35 אשכחן הכשר בעבודה. וגיב קמיצה נמי אמר
 36 ליה הקתנא בחורה לכן בתרא, ולמה לי
 37 דרבא אמר רב שישא - לעולם לא עובדה.
 38 והאי דבעיא כהן בני פרה אדומה - גזירת
 39 הכהנה היא, מירי דהוה (ואמראות) נעים.
 40 וימיל כמבא - כלומר, דלא למה לי? מאי
 41 שאג שמאל ומכשיר בן בתרא בחורה -
 42 דאית ליה הכשר ביזום הכפריים, זר נמי אמר
 43 יעבא במכשר נמי בן בתרא. דאית אית ליה
 44 הכשר במכשר קודם שנתקדש ארין, שותעבדא
 45 בכרותו וכי תימא מנכה לא אליפני -
 46 דעריין לא נבל ארין. והתניא מינן לויא -
 47 מאימירי חטאת ועלה זרין לקמיציה, שאף על
 48 פי שדוא פסול, כדאמרין בביבתי עולך
 49 (פסחים פ. א.) מידן לא הובא את דמה; אי
 50 עלה - לא ירד? שהרי יוצא כשר בבמה -
 51 שלא הוה שם קלעיה. ונחא ואת תורה ענייה
 52 סוף - כדאמר במסכת דין אומר: "ויצא
 53 דופן (מ. ב.) תורה אחת לכל העולין שאם
 54 עלה לא ירד. והאי דנקט מנח - קצת סמכא
 55 בעלמא דהא, אבל עיקר עטמא מהנה וילת.
 56 וקמין משם - מלא קומנו. רישא דקרא כתיב
 57 (ויקרא ב.) "והביאה אל בני ארור הבונים",
 58 ויקמין משם" משמע מקום שרגלי הור
 59 עומדים שם קמין, היינו מקום דריסת רגלי
 60 ישראל אחת עשרה אמה, ובמודה הם. וקא

37 ויקמין בתימן? תלמוד לומר: "וקמין משם" - מקום ששקבין קרבי; וכיון דקרא סתמא כתיב בהו, מה
 38 לי שמואל ומה לי שאר הפסולין? אלא הא קמישעין לן רב: קמין - ואפילו קדשי; ולאפוקי מהני תנאי,
 39 דתניא, רבי יוסי בן יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחומם אמרו: במה דברים אמורים - ולאפוקי מתנא
 40 קדשי, אבל קדשי - פסל. ואיפא דאמרו: קמין - אין, קדשי - לא; כמאן? כהני תנאי, ולאפוקי מתנא
 41 כמאן. מהקוף רב רב נתנן: מאי קא סברי הני תנאי? אי קמיצת פסולין עבודה היא - אף על גב דלא
 42 עבד ליה מתן פלי? אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא, פי עבד לה מתן פלי מאי הוה? הדר אמר
 43 רב נתנן: לילעום פסולין היא, ולא נמרה עבודהה עד דעבידי לה מתן פלי. - אי הכי, אפילו לא קדשי,
 44 משמע על גביה ענין קמיצה בנפח כשאר קדשים, אלא כל העודכ כשרה לקומין. תמא כתיב - ויקמין משם" - ממקום שקבין כשרה לקומין משם פסולת, (אחר)
 45 ואחר פסול שמואל אחר פסול רבא משמע אלא קא משמען לן רב דקמין ואפילו קדשי - קומן נבתיב לא מכשיר בן בתרא. ואי דלא קדשי מעייר, רב לא היה משמע
 46 לן מידוי. כמה דברים אמורים - דבן בתרא מכשיר בחסרון. תמא קא - דפליגי בבירייתא ארביי יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחומם. אי קמיצת פסולין עבודה היא - לפסול
 47 אפילו לא נתן קומין ככלי - לא תתן בחורה. ואי לאו עבודה היא - ולא חשיב, דהואיל ובפסולין נעשית, כי עבד מתן פלי נמי לא תשיב ואפשר בחרות

וקא

1 מרם יליפני לה - רקודש קומץ כנגדו קבלת דם. הדרר ביה רבא - מתוך סברא, דקם
2 רבא בשטתא דרב נתנון ברבי.
3 גמר מלחות - משנה היא במסכת פרה (פ"ג מ"ט). מקנה ידו בגופה של פרה - שהרי
4 רבא לפני גשרפת לא מיתר שירוד מן הדר, דכתיב: ושרף את הפרה לעיניו, כך פירש

5 רבינו שלמה. ונראה לו אמר קרא אל משה
6 דכתיב בספיה 'את דמה שירוף' - אלמא משה
7 טעון שריפת, ולפיכך מקנה ידו בנות הפרה.
8 ופירוש הקונטרס עמומה.
9 אלא אצבע במאי מקנה - כאן פירש
10 הקונטרס: לפי שדיה מזה מרמה בדר
11 הגושעה אל פני אהל מועד, ופרה לפני גשרפת
12 לאחר שירוד מן הדר, והיאך היה יורד בין כל
13 האה האותה מדר המשה, וקנה לקנן בנות הפרה:
14 ובכוננום לפרק דם טהור' (ג"ג ב) פירש שלא
15 היה יכול לקנן אצבעו בעת הפרה, שלא יתלכלך
16 אצבעו בנימין, דכתיב בני חושנין בנימין פרק י"ב
17 כתבי (שבת קטו, ב) גבי מפתשי את הפסח עד
18 החזה, ולפירוש הקונטרס דהבא אין להקטשה
19 מרא דארמירין פרק תררא הובחיס (ק"ג, א)
20 והחושטה הואה כנגד פתוח של היכל, דבשביל כך
21 לא היו במקום אחד, אלא שתדלו היו מכותות
22 כנגד פתוח של היכל. וישיר לזה, א' א'
23 ואם איתא ליפק דם, ואם האמר: ודם אדם
24 ליבא 'מתוך', והבא איבא 'מתוך', ובשאר מנחות
25 משמע מדרה רבי אלעזר דאין קודשה לחצאין
26 כיון דלא קרבי לחצאין ומיהו יד לפרש דדם נמי
27 קרב לחצאין, שיש ארבע מנות ושבע האות
28 דפרה שכל אחת עבודה בפני עצמה, ושיעור
29 טבילה דלעיל לא למעט חצי האות, אלא
30 שיהא בכל שיעור שבע האות, והא דארמירין
31 (בסמוך) נמי הפירש חצי עשרון ורעה לרדוסקי
32 דאמר רב אינו קודש, ופריך ואי רבי אלעזר
33 סבירא ליה ליה ליה מחבתין - מצינו לפרש דחצאין
34 ליה דעתה לחוסקי, כמו טעמא ד'מתוך' קודש
35 לחצאין, ועוד, דאפילו ליבא 'מתוך' בשאר
36 מנחות, טעם מקום כיון קודשי בחיתין לחצאין
37 מאיה טעם שיהא - לפינן שאר מנחות מיידיה.
38 אי נמי הא שדיק - רבא אלעזר טעמא ד'מתוך' -
39 משום דרבי נתנון נקשה, דאפילו פליתו בשאר
40 מנחות, בחיתין אודו ליה מידת טעם 'מתוך'.

1 ואילו מנחה לא קרני - שיהא אחר מנחה השולחן בשעת סילוק הבזיך, אלמא
2 מבכיל שעל קרקע היו סילוק בזיך, ובזיך מנחה את הלחם בקומץ שמחיר את
3 המנחה, דקומץ מקרי אוכר ובזיך נמי מקרי אוכר, דכתיב (ויקרא כ"ד): 'ויהיה
4 ללחם לאוכרה', וקומץ מתוך שירים לאכול דכתיב (שם ב'): 'ותוחרת מן המנחה וגו'
5 מאשה ה'.' שירי עבודות נקם - והגבוה לאו
6 מן הגבוהות חשבות היותן קומץ מקרישין מנחה -
7 כשמביאה מביטו נתנה בכלי שעל בני קרקע
8 שכן מצינו בסידור בזיך - שמוסדר (על הלחם
9 שזאת שירים, ובזיך כיון קומץ, על השולחן
10 שעל בני קרקע, דהיינו רומיא דמנחה כשמביאה
11 מביטו, דמערבין יחד הקומץ השירים, קודש
12 קומץ מאי - דלא אשבחן בזיך כשהוא
13 מסלקו, דהיינו קריבה, שיהא נתנו לשום כלי,
14 אלא מיד מסידרו, הלכך ליבא למפוש קודש
15 קומץ מהחם, סיד - ומקבלת דם' (כתובות ויקרא
16 א') 'וזקריבין בני אהרן, ויביטו בחיבתו כתיב
17 'וזקריבין' - זו קבלת דם, וקודש קומץ כנגד
18 ארבע עבודות של דם, קריבה כנגד שחיטה,
19 וקודש קומץ כנגד קבלה, והולכה כלי הולכה,
20 והקטרה כנגד (ארבע עבודות של דם קריבה
21 כנגד שחיטה וקודש כנגד) זריקה, ופי אמר
22 רבא יבני - דמדמם ולפינו, ליפק סיד - דם
23 לא קודש לחצאין, אך פרי שיעור האות דם
24 אשם מצורע, ואם דם ושעירים הנשרפים,
25 בשני כלים - לא עשה כלום, כדארמירין לקמן.
26 מהאי - דהאי אינו קודש, דמדם ולפינו, קודש
27 מ - חטאת, רבי חזאיה - כד שטיבל ראשי
28 גבעולין יהוה, לא קודש - ואף על פי שחור
29 ועיברו לאתר קודש, נתיבת דמים על הפרה, ברם
30 מאי - אינו קודש מן העירום ופרים הנשרפים
31 ששעוין חייבין, וקובל שיעור שלש האות בכלי
32 זה ושיעור ארבע האות בכלי זה, מהו? אמר
33 רבא תנאי - דברם לא קודש, ושבט כל ולא
34 כספם - מקנה אצבעו ארבע הכלי, ברם -
35 משמע (שיהא שיעורו דם מעקרא, והוה פן
36 דרם שבקנין - ליקמן פושט מאי היא, היה
37 אמינא אף על נב ולא קבל שיעור שפלות
38 - כל האות מעיקרו, וכלכל שיעור מביטו
39 טבילה ומבילה כדי שיעור, כתב רחמנא ברם
40 ד'משמע (שיהא שיעורו דם מעקרא, לפיכך
41 שירים שבאצבע - שיעורו לטובל באצבעו כן
42 כל האות הואה, דרבי משמע: הוה פן דרם
43 האמור בענין טבילה - יוטבל בהוון אצבעו
44 ברם, ואחרים דם שבכלי - שוטבל - כן הוא כל
45 האות, ולא שבאצבעו היה חוה - מדם טהור,
46 כגון פרים ושעירים הנשרפים, עדי שלא הוה -
47 דאמרו יד האות דם שפני על הבגד החיבת
48 פנים, ושירם דם ושעורו חבתו כגון - כדכתיב
49 'ואשר יזה מדרמה על הבגד' וגו' (ויקרא ו'), ואם
50 משוהה לפל לא חשיב דם, מאי לאו עדי שלא
51 גמר - כל שבע האות, קרני דטעון כיבוס,
52 ואפילו לא נפל אלא שיעור אצבעו אלמא
53 כשרין לחאה, עדי שלא יצתה האות מידו -
54 על הפרחת נפל על הבגד טעון כיבוס, ועיקר
55 האה נפל עליה, אבל משיצתה האות מידו נפל
56 על הבגד, דהיינו משירים שבאצבעו - אין טעון
57 כיבוס, נמי מלחיות - האות דם פרה ארומה בדר ההשחה אל נכח פני אהל מועד, ולא צריך קיטוח ומשני; גמר
58 מקנה כל לא גמר האות אצבעו - אין טעון אצבעו - כל האות הואה, כוללה במקנה כל ידו בגופה של פרה - שחרי פניו
59 (מנבדר ט"ז) 'ושרף את הפרה לעיניו', אלא אצבעו - כל האות הואה, כוללה במקנה כפי שיעורו
60 - דהיינו דקרי למוקדך 'כפרי זהב' בספר עזרא - על שם שמוקנה ידו בו, כדארמירין במסכת גיטין (טו, א) גבי (בבזר ארן) 'וירדון קוסר'; וכפר ידיה
61 אמר רב אלעזר יבני - אף ברם לא קודש לחצאין; ויבתי כון גירול - עשירית האופיה שמקריבין בכל יום, ועל שם מחבת קרי לה
62 מחבת בשעור תעשה', אינה לחצאין - שאם נתן חצי עשרון בכלי זה וחצו בכלי זה - לא קודש, ויבאה לחולין, שקריבה לחצאין - מחתיצה בבזק
63 ומחתיצה בבזק ומחתיצה בערב.

1 רבין בר רב אדא לרְבָא: אַמְרֵי תַלְמוּדֵי אַמְרֵי רַב עֲמֵרָם, מֵנָּי: הִוּוּ מִיָּה וְנִתְּוָה הָאֵזָא מִיָּדוֹ, אִם
2 עַד שְׁלֹא אֵרָא, מֵעוֹן כִּיבוּס, מִשְׁחָה - אִין מֵעוֹן כִּיבוּס, מֵאי לֹא עָד שְׁלֹא גָמַר הָאֵזָא וּמִשְׁגָּמַר
3 הָאֵזָא? שְׂמַע מִיָּה שְׁרִירֵים שְׂפָאֲצֵב - מִשְׁרִים: לֹא, עַד שְׁלֹא יִצְתָה מִיָּדוֹ הָאֵזָא - מֵעוֹן כִּיבוּס,
4 וּמִשְׁפָּצָה הָאֵזָא מִיָּדוֹ וְנִתְּוָה מִיָּה מִשְׁפָּצָה - אִין מֵעוֹן כִּיבוּס. אֵינִיחֵי אֲבִי: גָּמַר מִלְּחֵיבֵי, מִקְנָה
5 יָדוֹ בְּגוּפָה שֶׁל פָּרָה; גָּמַר, אִין, לֹא גָמַר - לֹא! אַמְרֵי לִיָּה: גָּמַר - מִקְנָה יָדוֹ, לֹא גָמַר - מִקְנָה
6 אֲצִבְעוֹ. בְּשִׁלְמָא גָמַר מִקְנָה יָדוֹ בְּגוּפָה שֶׁל פָּרָה - דְּכִתְיִב: 'וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו', אִלָּא לֹא
7 גָמַר מִקְנָה אֲצִבְעוֹ, בְּמַאי מִקְנָה? דְּאִי אֲמַרְתָּ בְּגוּפָה שֶׁל פָּרָה, אֲיַבְעֵי לִיָּה לְמוֹתֵי: מִקְנָה יָדוֹ
8 וְאֲצִבְעוֹ בְּגוּפָה שֶׁל פָּרָה, מִדְּלֵא קִרְוֵי הַכִּי, שְׂמַע מִיָּה דְלֵא בְּעֵי קִרְוֵיהּ, אַמְרֵי אֲבִי: בִּשְׁפַת מוֹרָק,
9 בְּדַרְכֵיכֵי: 'כְּפַחוֹר יִהְיֶה' וגו'. וְכִי אַמְרֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר הֵכִי? וְהֵא אִיתְּמַר: חִבְתֵי בְּתוֹן דְּגוּל - רַבִּי זִוְנִין
10 אַמְרֵי: אֵינֶה קוֹדֶשֶׁת לְחֲצָאִין, רַבִּי אֱלֵעָזָר אַמְרֵי: מִתּוֹךְ שֶׁקָּרַבְתָּ לְחֲצָאִין - קוֹדֶשֶׁת לְחֲצָאִין;
11 ואם

מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" קצט

מנחה שנקמטה בהיכל כשרה שכן מציעו בסילוק זביבין – ואם תאמר, אמאי לא קאמר: כדו שלא יהא טפל תמור מן העיקר, כדאמר בסמוך גבי שלמים שחשטון בהיכל, וגבי כתיבם נבנסין בהיכל ואוכלים קדשי קדשים ושירי מנחות: יש לומר: דרתם כתיב (ויקרא ג) 'פתח אהל מועד' (שם ו) 'בוצר אהל מועד' שיש מועד שיש לימנר שלא יהא טפל מן העיקר, לפי תולדה הכתוב באהל המועד.

מקמיר עליו את הוביבין – פירש בקמטוס: דלא גמירין מנחתה, ולא היה לו לפרש כן, ולדקמן (ט, ב) פריך מינה לטאן דאמר שירייה ושחטור בין קמיריה להקטרה אן נקטי קומץ עלהך, ומשני: רבי אלעזר הוה, גם שמעיה הוה אף אפשי ליישב.

מא טעמא דרבי יוחנן – ואם תאמר, לימא משום דיליף מיהו טעמא קבלה היה כדו טעם הוה, אי נמי כדפרשיתא לעיל, דלאפוקי דרבי יוחנן מפרש רבי אלעזר טעמא דרבי יוחנן, דאפוקי קדוש – ולית ליה דרבי יוסי, ו**לרבי** תניא עשרון למה נמשח למנות חוטא – תימנה אבתי חצי עשרון למה נמשח לרבי תניא: ולדקמן בפרק 'שתי מרות' (א, מוכ) כד נמשח למנות הביתין, ומנות הביתין טעמא שכן ולבונה רש לומר: משום דמתחילה היו מקדשין במנחה על הביתין ביסאם עד שחטון היה נקטי דבר להוציא לכלי אהל חטא נשקתוהו, ולכך נמשח חצי עשרון, וטעם הוה אנו צריבין נמי לרבי יוחנן דאמר לעיל דאיתנה קדושה להוציאן, דאדר נשקתוהו שלמה היה גנאי להוציאה מכלי שרת לכלי חול, וצריך לומר השתא לרבי תניא: שרת היו מערבין בביסא המנחה עם השמן, אלא בתוך הביסא עצמה היה לו לצר אחד וזה לצר אחד, כאם היה הכל מעורב לא הוה יכולין אחרין כן לחלק בחצי עשרון, מפני לוג ומחצת שכן שדיא ערף על החצי עשרון, ולכלילי בעלמא נמי צריך לומר, כן דבמתניתין רביעי מרות' (שם) מוכח שהיו מתלקין הסלות בחצי עשרון, והשמן במנחה שדיא מחוקת לוג ומחצה, ואם תאמר: לרבי מאיר, דאמר לקמן בפרק 'שתי מרות' (שם) שבני עשרונות היו במקדש, ולא גרשו ואחד מחוק, ובמחוק

מבי פתיל לרב אשי: והא חוקה כתיב פה! אמר ליה: לא נצרכא אלא להביאה שלם מבייתו, וזו אמר רבי יוחנן הכי? והא איתמר: הפרשי חצי עשרון ודעמו להוסף – רב אמר: אינו קדוש, ורבי יוחנן אמר: קדוש; ואם איתא, לילף מהביתין! וכי תמא, רבי יוחנן מילתא ממוילתא לא ילין, והאמר רבי יוחנן: שלמים ששקטן בהיכל – פשרין, דכתיב: 'והשחטו פתח אהל מועד', שלא יהא טפל תמור מעקרי; דעתא דתנאי שאני, תתניא: 'מלאים' – אין מלאים אלא שלמים, כלומר, שאינו קדוש עד שיהא עשורו שלם; ואמר רבי יוסי: איתמי? בלמן שאין דעתו להוסיף, אבל בלמן שדעתו להוסיף – ראשון ראשון קדוש, ורב בביתין כמאן סבירא ליה? אי פרבי אלעזר, לילף מהביתין! וכי תמא, רב מילתא ממוילתא לא ילין, והאמר רב: מנחה קדושה בלא שמן (ובלא לבונה) – שכן מציעו בלחם הפנים; בלא לבונה – שכן מציעו במנחת נסכים; בלא שמן ובלא לבונה – שכן מציעו במנחת חומא! על פרוחך רב רבבי יוחנן סבירא ליה, גופא, אמר רב: מנחה קדושה בלא שמן, ואין דינה פעשורין הסר – שכן מציעו בלחם הפנים, בלא לבונה – שכן מציעו במנחת נסכים, בלא שמן ובלא לבונה – שכן מציעו במנחת חומא, ושמן ובלבונה קדוש האי בלא האי ותאי בלא האי; שמן – שכן מציעו בלוג שמן של מוצרין, לבונה – שכן מציעו בלבונה הפאה בפוביבין, ורבי חנינא אמר: לא

ואם איתא – רדס לא קדש להוציאן, לילף מנחה מיהו שקמצה בהיכל כשרה – ואף על גב דדינה בעודה בשאר קדושתה, שכן מציעו בסילוק זביבין – דהיא בהיכל, אלטא דאיבא קמיה בהיכל, וסילוק היינו קמיעה, קי שלא פיקה – למערכת לחם הפנים בשבת, הילת פסול – דהיא לא מנחה שחטרה קדם קמיעה, ואמרנן לקמן (א, ט) 'מן המנחה' פרט – ודחתה ובלחם הפנים גופיה אמר לקמן (ב, ב) 'קדוש קדשים' הוא, שאם נפריסה אתה מחותכה – גזול פסולות, משפיקה נפרס' לחמה לחם פסול – אף על גב דלאחר סילוק (מנחה נפרס – פסולה, דהוי שירי שחטור בין קמיעה להקטרה, ואמרנן לקמן (ט, ב) דאף על גב דמקטרין קמיעין עליהו – שירייה אסוריה כבאליה, מקמיר עלי זביבין – ודלאו גמירין מנחתה, היע זמנה לפרש – שעברו של חטא כדאמר בפרק 'תמיד נשחט' (פסחים נה, א) ומספק בשרה, זביבין משכיל, קודם קמיעה – דהא עדין אף פירקה, ומיפסול, דהא אמר לקמן: 'מן המנחה' – פרט להסחרה מוכשעור, אלטא לא יליף מנחה מנחתה לעילם מנחה מנחתה ליה – ולא דמי לחם הפנים לשאר מנחות, דמנחה לא בריז קודם וידה, שחבל בינה, הלכך קודם קמיעה ליכא למנמר מנחה קמיעה דמאי, דהא מתחיל מנחה פסול, אלא לחם פנים בריז קודם – דהיינו דקאי בזביבין באפי נפשיה, הלכך משדועה ומנה לפרוז – כמאן דקמעה דמאי, ולא פליגתא היא – לקמן בשמעתין, מנחה מנחתה – 'מנחה תמיד מחותכה בבקר' וגומר

דביא מנחה שלמה על עשרון, דאין מנחה פחותה מעשרון, ואחר כך הוציאה, מחותכה – משמע מחותכה על שלמיה זו שלמיה זו ומשני כזו כפי צריך אלא הביא שלם – למנחה בעלמא, ולעולם לא קדשה לחצאיא – מקדשה אינה יוצאה שוב לחולין, והא חוקה כתיב בה – 'ויקח עולם לה' וגו' (ויקרא ו) דמשמע מתוך שלם אלא להביא מעשרון שלם מנתי – אבל לעיל קדוש בכלי שרת, אלא רצה מקדש לחצאיא, ודעתו הוסף – להחליט עשרון, כדאמרין לקמן בפרק 'דמנחות ודנסכים' (קג א) דאין מנחה פחותה מעשרון, והאמר 'ירי על חצי עשרון' – מביא עשרון שלם, ואם איתא – רבי ביתין אינו קדוש, ושחטו – בשלמים כתיב פתח אהל מועד – בעורה, וביין שעורה כשרה – כל שכן דהיכל (שלם) כשר, דלא תהא עורה שרתה פסול, מותרה מן העיקר, אלטא בילה היכל מנחה מלאים – שנתים מלאים סלה, אין מלאים – שדו מלאים מנח מקדש סלה, אלא מלאים – כל העשרונות שקדשו בתוכו שלמים היו – רוב – דאמרין במפרש חצי עשרון אשתי קדושה, ומתניתין – ולקדושה, מילתא מוילתא לא יליף – הילכך שאר מנחות לא אמר דליתו בביתין, ודביתין דין הוא דלקדשו לחצאיא, אבל שאר מנחה לא, מנחה קדושה כלא שפני – אבל נתן עשרון סולת בכלי שרת אם על פי שאין שם שמן, ולא יצא לחולין, וצריך להביא מן המקדש, שכן מציעו בלחם הפנים – שדיא מנחה אף על שמן, אבל לבונה של בה כגון זביבין, מנחת נסכים – והביא על סף הבה כדכתיב מנחה (במזבח חו) – 'עשירית האופי' סלת מנחה בלולה בשמן וגו', ואין בלא לבונה על חריב רבי: יוחנן סבירא ליה – בביתין בלא חצי עשרון, ואי פריכא ליה, לאו פריכא היא, שדרי אינו מתקדש עם הלבונה בביתין, ומיהו אשכחן ודכלי שרת מקדשין לבונה שמקדשין את הלבונה בלא שמן וסלת, ואי קשיא: דהא אחי לחם הפנים בדיחיהו לאו פריכא היא, שדרי אינו מתקדש עם הלבונה בביתין, ומיהו אשכחן ודכלי שרת מקדשין לבונה בשחוקן בלא שמן וסלת.

7 מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף ח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

ובמקור היו מורידין לחיבתו כותן גדול, (ולמה) נמשח לרבי תנינאי? דאין מנחה קדושה בלא שנין וכן נומר? וזו יבא לטעות בשום פעם ולמרוך במחוק למנחת חוטא. אבל אין לתרץ דרבי מאיר סבר כרבי יוחנן דאמר בפרק "כל המנחות באת מנחה" (מנחות נו, ב) גמירין דחיב על ליתשהו, ומדמי' שבי לא נתקדשו. בפרק "שתי מרות" (שם א, כ. ג) משמע

דסבר רבי מאיר ליתשהו, ובי דאון דתון החכם. כל מרות שבמקדש היו גדושה, ומקוי לה כרבי מאיר. ואפילו עשרון גודש אפשר ומקדש, דהא דאמר לעיל שהחיוון לביסא גודשה, ומביאי על גמי ברפרק "שתי מרות" (שם פ, א) גבי שולחן אי מקדש בגודש או לא, משמע דשאר כלים לא מקדשי – ודאמר גודש לא עירך, אבל גודש ה' שהו אתו של כל מקדש. וזו אין לתקשות. לרבי יוחנן דאמר לעיל: מנחת חתינין קדושה לחצאי, עשרון מוקף לרבי מאיר למה נמשח? דבלאו טעמא פרישית שלא יבא לטעות – מנחה לקדש שלמה. ולא מקדף "המביאה" והדואו אוקימנא לעיל להביא מביתו שלם ולעכב משום דדוקא מתיבא ביה. ואם תאמר לרבי שמעון דאמר לקמן בפרק "שתי מרות" (פו, ב) דמדה תיריד היתה שם על גול ומנחה שכל מודד לחיבתו כותן גדול, גול ומנחה בביקור ולכו המנחה בערב. למה נמשח? כיון דאין שנין קודש צניף עומד לרבי תנינאי שני לומר: הדרתהו עשרון שלשה לזנין שנין עמך וסהל בביסא, ומדפרישית לעיל, שהיה נגזי לחרמיא מבלי שרת לכלי התי' כלי' הלח מקדשין את הלח מרות היבש כר – מה שדוקא תנא, וקדשי לוח כלי' ולשבי' "מרות" – משום דביש' ביש' היו ממדקדין לעשות כענין או שיהא גודש תחילתו. כדרך כל שאר מרות. מכל מקום גם על של לח שם ערה עליו כדאמר שמואל: לא שניא אלא מרות אבל מרות מקדשין, ורבה של איירי. ובפרק "שתי מרות" (מנחות פו, ב) תנן: שבע מרות היו מבוססין וקא חיבי ללה. ובפרק "מנחת חטאת" (מנחות פ, א) פירש הקונטרס דכמה כלים היו מיוחדים ללח שאינם מרות, כגון מרות וקדושת לדם שליו ולשמן, ולא ביבש' לא היו מיוחדא אלא שתי מרות של ביש' וביש' במקדש. עשרון חצי עשרון, דכלים שנותנין בו מנחה – כלי לח היו, שמדוקא וקערוטו ראיין לכך.

אבל מרות מקדשין (כו') שנומר שנייה מלאים סולת – פירש בקונטרס: (רד"ק) דאלמא מרותא וקערוט וקדושת לוח שניא שני, והיו תימה, דהביטין "בלולה בשמן", בלא שרת דמנחה קדושה בלא שנין ופירש רבי שמואל: דרביי כדבב רישא) דמרותא מקדשין שאינו ראו לא מנחה כדבב מנחה, הואיל ראייה לתדקדק בכלי אחר דהדיני ביסא – אף נמנעו מלה מקדשית שכל שנין ולבנה אף על פי שאינה ראייה לכלי זה, הואיל ומתקדשת בכלי אחר, כגון מנחת חוטא ומלוח המנחה דקדק רבי שמואל, דקדקו ב"מנחת מקדש" (ובחסם פ, א) כשם שמתוכן הדבבש מקדשין את הראוי להם כר כלים מקדשים. ומדלא קתי' בלא שרת מקדשין את הראוי להם? משמע דמקדשין אף על פי שאינו ראו להם, כגון מרותא של דם שנומקשין את המנחה. ועל חצו תנן ברבי שמואל לדיוח זה, והא דלא ילפינן מינה מרות – משום דלא נראי מעולם אלא זו למרותה לח וזו למרותה יבש. ועוד של פירש, דרביי התלמוד מדאמר שמואל: אבל מרות מקדשין חוטא, ורביי התלמוד קרא – שמע מינה דאפילו מנחת חטאת קאמר, ודלפיכא מלאתא ומתקדשת מרות וקערה מה שאין ראוי להם, והואיל וראוי לכל אחד – כל שכן או הכלי שמקדש מה שאריו להיות בתוכו. עוד של פירש, דרביי מקדשין מליתא מנליתא ברבי דמנחה קדושה בלא שנין, כמו שביעני במנחת חוטא. ואף על גב דבמכב לקמן ד'קדושת רבד' (ט, ב) דלא יליף שמואל זרות משעה אלא משום דתנא כי קרא תריסר וינני, ומנח' ממוקם כיון דיליף זרות משעה בכל ענין שלמרו – הוא חרין מליתא מנליתא.

לא זו קדושה בלא זו, ולא זו קדושה בלא זו, ולרבי תנינאי, עשרון קמה נמשח? והלא אינו עשוי אף למירית קמה בלבד, והקמה אינו קדוש בלא שנין – למנחת חוטא. ולגו קמה נמשח? – ללוג של מצורע. ואף שמואל סבר לה ליה ר'ב, דתנן: כלי הלח מקדשין את הלח, ומרות היבש מקדשין את היבש, ואין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מרות היבש מקדשין את הלח? ואמר שמואל: לא שני אף מרות, אבל מקדשין את הלח? ואמר שמואל: לא שני אף מרות, "שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה". אמר לה רב אחא מדפתי לרבינאי: מנחה לחה היא? אמר ליה: לא נצרכא אלא ליבש שבה, דהיינו לבונה, ואי סלקא דעתך קסבר שמואל אין מנחה קדושה עד שיהו כופין, יבש שבה היכי משפחת לה? והלא פולין לחים הן, מפני שהשמן! אלא שמע מינה: קסבר שמואל האי בלא האי, ואיבעית אמיא: מנחה לגבי דם קיבש דמיא. גופא, אמר רבי אלעזר: מנחה שקמנזה בתיבל – כשרה, שכן מצינו בסילוק ציבין. מתיב רבי ירמיה: "קמיני משם" – ממקום שרגלי הור עומדות, בן בתריא אומר: מניין שאם קמיני בשמואל שתינו וקמנינו קמינו? תלמוד לומר: "ממקום משם" – ממקום וקמנינו קמינו? איבא דאמרי: הוא מותיב לה והוא מקדק לה? איבא דאמרי, אמר ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא: אסברא לה, לא נצרכא אלא לתקדש את כל עורה בולה, שלא תאמר: הואיל ועולה קדש קדשים ומנחה קדש קדשים, מה עולה מענינה צפון – אף מנחה מענינה צפון – מה לעולה שכן לילול! – מחפאת – מה להפאת שכן מכפרת על חייבי כריתות! – מאשם. – מה לאשם שכן מיני דמים! מפולחו נמי, שכן מיני דמים! אלא איצטרידי, סלקא דעתך אמינא, הואיל ו"הקריבה אל הכהן ומנחה וקדושת אף הפולחן קמינו", מה הנשח בקרן דרומית מערבית – אף קמניה נמי בקרן דרומית מערבית, קא משיבין לן. גופא, אמר רבי יוחנן: שלמים שחפסן בתיבל – שריין, שצאמרי: "ושחטו פתח אהל מועד", ולא יהא טפל המזר מן העקר. מתיב, רבי יהודה בן בתריא אומר: מנין שאם הקיפו גוים את העורה, שהכהנים נכנסין להיכל ואולפין בקדש קדשים ושתי מנחות? תלמוד לומר: "בכרש"

לא זו קדושה בלא זו – בכל המנחות השטונות שמן ולבונה, אין כלי שרת מקדש אחד מהם, אלא אם כן שלשתין ביחד בכלי. ולרבי תנינאי עשרין – שהיתה במקדש לערוך מנחות, כדאמר בפרק "שתי מרות" (מנחות פ, א). למה נמשח – בשמן המנחה כדי לקדש את הנתון בתוכו? הלא אינו מתקדש כלום לרבי תנינאי. דאין מרוקא לא שמו ולא לבונה על העשרון של סולתו ומשני: לרבי מנחת חוטא – נמשח, וסולת גיריחא הוא. לוא רב – דכלי שרת מקדש סולת גיריחא, אף על גב דלא חוי להקדשי בלא שמון. דתנן – במסכת ויחוס בפרק "המנחת מקדש הראוי לו" (פסא, א). מרות של יבש – שתיים היו, עשרון חצי עשרון, בפרק "שתי מרות" (מנחות פ, א). לא שני – דאין כלי הלח מקדשין יבש, אלא מנחת לח – וכן חצי וכן כר בפרק "שתי מרות" (שם, א). כלל כהן לא חויא אלא למלאת למזרו, הלכך (דלא) לא מקדשין, ומדמי' ליה לא חויא למזרו יבש, דאין בכל שרת עשרון חצי עשרון, אבל מרותא (של דם) – שדן כלי לח, מקדשין יבש. שניהם שמון, וקאמר דמרוק וקערה קדשו סלת, אלמא אתי לה לשמואל רבלי שרת מקדשין סלת בלי שמון. ואם תאמר: לרבי תנינאי קשאי מתניתין דקדקני מרות יבש מקדשין יבשו איתו מרות זה בעשרון מנחת חוטא. מנחה לחה היא – רבוללה בשמן, ומתאי קרא לא תיפוק דמרוקא מקדשין יבשו לא יצטבא אלא ליבש שבה – מנחה בלולה אי אפשר בלא קרסין סלה יבש שלא יגיע כותן השמן, ואפילו בלא מקדשין במרוקין, וכי היכי דאתו שבי מתקדש, מסתבר, וניי דסלת ביש' נמי בלא סלת) שמון מקדשין, ואיבעית אמיא: מנחה לגבי דם כיבש דמיא – דרם הוא צלול ומנחה היא כיבשה, ואפילו הכי מקדש על מרוק שהוא כל דם, הלכך יבשה מגורה נמי מקדש. תלי חור עומרות – אחת עשרה אמה בנביתא מנחה בלולה, מקום דריסת ישראל, אלמא עורה בענין בן בתריא – נצרכא וקא נקט, אלא סימנא דברייתא היא. לא יצטבא – גופא, אלא יוקמין משם! אלא להביש כל העורה, ולא מלידך משם עורה ולא היבל, דלפניה איצטריך קרא. בשלה מנחה (אמרו) קדשי קדשים, ובעלה כתיב שמון, שאמר (ויקרא א): "ושחט אותו על דרך המנחה שפנה". עולה (בלח) כלי – לגבנה, שנאמר "וערכו בני ארצן את תרומתם" רגו (שם). מחפאת – הי גמירין דמנחה טענה שמון, לרבי איצטריך ד"וקמי" להביש כל העורה. על חייבי כריתות – שונקין משם – וראשון איתו בא על ברה, אלא על שבעת שקי ומעלות ושפחה חרופה, ותעין שמון, דכתיב: "במקום אשר ישחוט את העולה ישחוט את האשם" (שם ו). מיני דמים – מנחה כפרת, דיעקר בדם כתיב: "כי הדם הוא בנפש יכפר" (שם ז). אבל תאמר בנבחה שאינה מין דמים, אלא דמיא ד"וקמי". תנשה – שנגשו כל המנחה קודם קמינא, ומגיע הכלי בחודה של קין דרומית למקדשין לך – דאם רצח מותרה אחר הגשה לכל מקום שרצה בעורה וקמינא. חקיפו גוים – למלחמה, ואין כתיבם יבולים לאכול בעורה מפני רמזום וקשותנות. נכנסין להיכל – מנחה להיכל. מעורה להיכל.

בקדש רבי

[דף ט' ע"א]

דְּכָתִיב (מִיכָה ב) אֵל תִּטְפוּ יִטְיֹפוּן, לֹא יִטְפוּ לְאֱלֹהִים, לֹא יִסַּג בְּלִמּוֹת. וְכָתִיב (שם) אֲטִיף לָךְ לִינִין וְלִשְׂכָר.

נִבְיָא וְזָקֵן לְמִי הֵן דּוּמִינֵן? לְמַלְךְ שְׁשׁוּלְחָא ב' פְּלִמְטָרִין שְׁלוֹ לְמִדִּינָה. עַל אֶחָד מֵהֶן כְּתִב: אִם אֵינִי מִרְאָה לְכֶם הוֹתֵם שְׁלִי וּסְמִנְטִירִין שְׁלִי, אֵל תֵּאֲמִינוּ לוֹ. וְעַל אֶחָד מֵהֶן כְּתִב, אַף עַל פִּי שְׂאִינִי מִרְאָה לְכֶם הוֹתֵם שְׁלִי, הֵאֲמִינוּהוּ בְּלֹא הוֹתֵם וּבְלֹא סְמִנְטִירִין. כִּד בְּנִבְיָא כְּתִיב: וְנָתַן אֱלֹהִים אוֹת אוֹ מוֹפֵת. בְּרַם הֵכָא עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ.

הֵדָא דְתִימָא, מְשִׁיבָאֵת בֵּת קוּל. אֲבָל עַד שְׁלֹא יֵצֵאת בֵּת קוּל – כִּל הַרוּצָה לְהַחְמִיר עַל עֲצָמוֹ לְנַהוּג בְּחֻמְרֵי בֵּית שְׁמַאי וּבְחֻמְרֵי בֵּית הַלֵּל – עַל זֶה נֶאֱמַר (קהלת ב) הַכֶּסֶל בַּחֲשֶׁךְ הוֹלֵךְ.

כְּקוּלֵי אֵילוֹ וְאֵילוֹ – נִקְרָא רְשָׁע. אֵלֹא אִי כְּקוּלֵי דְדִין וּבְחֻמְרֵי דְדִין, אִי כְּקוּלֵי דְדִין וּבְחֻמְרֵי דְדִין.

הֵדָא דְתִימָא, עַד שְׁלֹא יֵצֵאת בֵּת קוּל. אֲבָל מְשִׁיבָאֵת בֵּת קוּל לְעוֹלָם – הִלְכָה כְּדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל. וְכַל הָעוֹבֵר עַל דְּבָרֵי בֵּית הַלֵּל – חַיִּיב מִיתָה.

תְּנִי, יֵצֵאת בֵּת קוּל וְאִמְרָה: אֵלוֹ וְאֵלוֹ דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, אֲבָל הִלְכָה כְּדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל.

אִיכּוֹן יֵצֵאת בֵּת קוּל? רַבִּי בִּיבִי אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בִּיבְנָה יֵצֵאת בֵּת קוּל.

הִלְכָה ה' מוֹתְנִי בְּשַׁחַר – מִכְּרַף שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ, וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ. וּבְעֶרֶב – מִכְּרַף שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ. אַחַת אֶרְבָּת, וְאַחַת קֶצֶרָה.

מְקוֹם שְׂאִמְרוּ לְהֶאֱרִיךְ – אֵינִי רִשְׁאֵי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר – אֵינִי רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ. לְהַתֵּם – אֵינִי רִשְׁאֵי שְׁלֹא לְהַתֵּם. שְׁלֹא לְהַתֵּם – אֵינִי רִשְׁאֵי לְהַתֵּם.

גְּמָרָא רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: עַל שֵׁם (יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה – שֶׁתִּהְיֶה הַגִּיטוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה שְׁוִין.

רַבִּי יוֹסִי בַר אֲבִין בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי: עַל שֵׁם (תהלים קיט) שִׁבְעַת בַּיּוֹם הִלְלִיתִךְ עַל מִשְׁפָּטֶיךָ צִדְקָךְ. רַבִּי נַחֲמָן בְּשֵׁם רַבִּי מְנַא: כִּל הַמְקִיִּים שִׁבְעַת בַּיּוֹם הִלְלִיתִךְ – כְּאֵלֹהִים קִיִּים וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה.

מִפְּנֵי מַה קוֹרִין שְׁתֵּי פְרָשִׁיּוֹת הַלֵּלוּ בְּכָל יוֹם? רַבִּי לׁוּי וְרַבִּי סִימוֹן. רַבִּי סִימוֹן אָמַר: מִפְּנֵי שְׁכַתּוּב בְּהֵן שְׁכִיבָה וְקִימָה. רַבִּי לׁוּי אָמַר: מִפְּנֵי שְׁעֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת כְּלוּלִין בְּהֵן.

אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי – ה' אֶחָד.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא – וְאַהֲבָתָא אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. מֵאֵן דְּרַחֲמִים מְלָבָא – לֹא מִשְׁתַּבַּע בְּשִׁמְיָהּ וּמִשְׁקַר.

זכור את יום השבת לקדשו – למען תזכרו. רבי אומר: זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה, דכתיב למען תזכרו.

רבי אומר: זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה, דכתיב: (נחמיה ט, יד) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצוות וחקים ותורה צוית להם ביד משה עבדך – להודיעך שהיא שקולה כנגד מצוותיה של תורה.

כבוד את אביך ואת אמך – למען ירבו ימיכם וימי בניכם.

לא תרצח – ואבדתם מהרה. מאן דקטיל – מתקטיל.

לא תנאף – לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. אמר רבי לוי: ליבא ועינא תרין סרסורין דקטואה, דכתיב (משלי כג): תנה

[דף ט' ע"ב] בני לבך לי ועיניך דרכי תעזבה. אמר הקדוש ברוך הוא: אי יתבת לי לבך ועיניך – אנא ידע דאת לי.

לא תגנב – ואספת דגנך, ולא דגנו של חבירך.

לא תענה ברעך עד שקר – אני ה' אלהיכם, וכתיב (ירמיה ט) וה' אלהים אמת. מהו אמת? אמר רבי אבון: שהוא אלהים חיים ומלך עולם.

אמר רבי לוי: אמר הקדוש ברוך הוא, אם העדת לחבירך עדות שקר – מעלה אני עליך פאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ.

לא תחמד בית רעך – ובתבתם על מוזות ביתך, ביתך – ולא בית חבירך.

תפון תנינו: אמר להם הממונה, ברכו ברכה אחת, והן ברכו. מה ברכו? רב מתנא אמר בשם שמואל: זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר.

רבי אמי בשם ריש לקיש: זאת אומרת: שאין הברכות מעבבות.

אמר רבי בא: אין מן הדא, לית את שמע מינה כלום, שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע! דרב מתנא ורבי שמואל בר נחמן תרווייהון אמרי: בדין תיה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום, ומפני מה אין קורין אותן? מפני מענות המינין, שלא יהו אומרים: אלו לבדן נתנו לו למשה בסיני! רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר זבדא: בדין תיה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום, ומפני מה אין קורין אותן? שלא להטריח את הצבור.

רבי חונה אמר: מפני שכתוב בה שכיבה וקומה. רבי יוסי בי רבי בון אמר: מפני שכתוב בהן יציאת מצרים ומלכות. אמר רבי אלעזר: מפני שכתובה בתורה, ובגביאים, ובכתובים.

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן ברכו. מה ברכו? מר רב מתנא בשם שמואל: זו ברכת התורה. והלא לא ברכו יוצר המאורות? רבי שמואל אחי דרבי ברכיה: עדיין לא יצאו המאורות, ותימר יוצר המאורות?

ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא. מהו ברכה? אמר רבי חלבו: זו היא: "השוכן בפית הנה יטע ביניכם אהנה ואהבה ושלום ורעיות".

שמואל אמר: השפים לשנות קודם קריאת שמע – צריך לברך. לאחר קריאת שמע – אין צריך לברך. אמר רבי בא: והוא ששנה על אתר.

רבי חונה אמר: נראים הדברים, מדרש – צריך לברך. הלכות – אין צריך לברך.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: בין מדרש בין הלכות – צריך לברך.

אמר רבי הניא בר אשי: נהגין הוינין יתבין קומי רב, ובין מדרש בין הלכות – וקיינין למיכרחה.

תני: הקורא עם אנשי מעמד – לא יצא,

[דף י"ע"א]

פי מאחרים היו.

רבי זעירא בשם רבי אמי: ביומי דרבי יוחנן הוינין נפקין לתעניתא וקרוי שמע בטר תלת שיעין ולא הוה ממחי בידן.

רבי יוסי ורבי אהא נפקין לתעניתא, אתו ציבורא ומקרי שמע בטר תלת שיעין, בעא רב אהא מהויי בידן, אמר ליה רבי יוסי: והלא כבר קראו אותה בעונתה! כלום קורין אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה. אמר ליה: מפני התדיומות שלא יהו אומרים: בעונתה הן קורין אותה.

אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכות ראש השנה ויום הכפורים, וברכות תענית ציבור.

ומברכותיו של אדם – ניכר אם תלמיד חכם הוא, אם בור הוא.

אלו ברכות שמקצרין בהם: המקור על המצות, ועל הפירות, וברכת הזימון, וברכה אחרונה של ברפת המזון אחר המזון. הא כל שאר ברכות – אדם מאריך.

אמר הונקיה: מן מה דתני: המאריך – תרי זה מגונה, והמקצר – תרי זה משופח! הדיא אמרה: שאין זה כלל.

תני: צריך להאריך בגואל ישראל בתענית. הא בשש שהיא מוסיף – אינו מאריך? אמר רבי יוסה: שלא תאמר: הואיל והוא מעין י"ח, לא יאריך בה! לפום בן צריך מימר: צריך להאריך בגואל ישראל בתענית.

אלו ברכות ששוחין בהן: בראשונה – תחילה וסוף. ובמודים – תחילה וסוף. השוחה על כל ברכה וברכה – מלמדין אותו שלא ישחה.

רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: פהן גדול – שוחה על סוף כל ברכה וברכה. הפלג – ראש כל ברכה וברכה, וסוף כל ברכה וברכה.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: המלך משהוא פורע – אינו נזקף עד שהוא משלים כל תפילתו. מאי טעמא? (מלכים א, ח) ויהי בכלות שלמה להתפלל אל ה' את כל התפלה והתחנה הזאת, קם מלפני מזבח ה' מברע על ברכיו.

אי זו פריעה ואי זו בריכה? רבי חייא רבא הראה בריכה לפני רבי, ונפסח, ונתרפא. רבי לוי בר יסי הראה פריעה לפני רבי, ונפסח, ולא נתרפא.

ובכפיו פרושות השמים (שם). אמר רבי אייבו: בגון הדין נקדים¹ היה עומד. אמר רבי אלעזר בר אבינא: ככפים הללו שלא חטפו מבגון בית המקדש כלום.

תנא רבי חלפתא בן שאול: הכל שוחין עם שליח צבור בהודאה. רבי זעירא אמר: ובלבד במודים. [דף י' ע"ב] רבי זעירא סבר לקרובה כדי לשוח עמו תחלה וסוף.

רבי יסא פד סליק להכא, המתון גהנין ומלחשין.

אמר לון: מהו דין להישה? ולא שמיע דמר רבי חלבו, רבי שמעון בשם רבי יוחנן בשם רבי ירמיה: רבי חנינא בשם רבי מיישא, רבי חייא בשם רבי סימאי, ואית דאמרין ליה: חברייא בשם רבי סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות, צור עולמים, חי העולם, יוצר בראשית, מהנה מתים, שהחיינתנו וקיימתנו ופיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

רבי בא בר ובדא בשם רב: מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרנגה שפתי בי אומרה לך ונפשי אשר פדית, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא: הודייה ושכח לשמך, לך גדולה, לך גבורה, לך תפארת, יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתסמכנו מנפילתינו, ותזקפנו מכפיפתינו, כי אתה סומך נזפלים וזקף פפופים ומלא רחמים, ואין עוד מלבדך, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

בר קפרא אמר: לך פריעה, לך כפיפה, לך השתחויה, לך בריכה, פי לך תכרע כל ברוך תשבע כל לשון. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההודו פי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש, והעושר והכבוד מלפניך, ואתה מושל בכל, ובך פח וגבורה, ובך גדל והחזק לכל.

ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

אמר רבי יודן: נהגין רבנן אמרין בלהון. ואית דאמרי או הדא או הדא.

¹ פירושו: כעין המנוקד ומצויר על הכותל בלי שום תנועה.

תני: ובלבד שלא ישוח יותר מדאי. אמר רבי ירמיה: ובלחוד דלא יעביד פתדין הרדנא², אלא כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמודי!

מילתא דהנן בר בא פליגא! דהנן בר בא אמר לחברייא, נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עבד ואמריתה קמיה דשמואל וקם ונשק על הומוי! ברוך אתה – שוחה. בא להזכיר את השם – זוקף.

שמואל אמר: אנא אמרית טעמא, ה' זוקף בפופים (תהלים קמו, ח).

אמר רבי אמי: לא מסתברא, אלא מפני שמי נחת הוא (מלאכי ב, ה).

אמר רבי אבין: אילו הוה פתיב בשמי נחת הוא – יאות. לית פתיב אלא מפני שמי נחת הוא, קודם עד שלא הזכיר את השם, כבר נחת הוא.

רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינא: מעשה באחד ששחה יותר מדאי, והעבירו רבי.

רבי אמי אמר: רבי יוחנן הוה מעביר. אמר ליה רבי חייה בר בא: לא היה מעבירו, אלא גער ביה.

אלו ברכות שפותחין בהן בברוך. כל הברכות פותחין בהן בברוך. ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה בגון קריאת שמע ותפילה – אין פותחין בהן בברוך.

התיב רבי ירמיה: הרי גאולה! שנייא היא, דמר רבי יוחנן: הלל אם שמעיה בבית הכנסת – יצא.

התיב רבי אליעזר בי רבי יוסה קומי רבי יוסה: והא סופה! אמר ליה: שתים הנה, אחת לבא, ואחת

[דף י"א ע"א]

לשעבר.

התיבון: הרי הבדלה! שנייא היא, דמר רבי בא בר זבדא: רבי היה מפזרן וחוזר ופולקן על הכוס! רבי חייה רבה היה מכנסן!

התיבון: הרי נברך! שנייא היא, שאם היו שנים יושבים ואוכלים – שאינן אומרים נברך.

הרי תון את הכל! קשיא.

הרי הטוב והמטיב! שנייא היא, דמר רב הונא: משניתנו הרוגי ביתר לקבורה – נקבעה הטוב והמטיב. הטוב – שלא הסריחו, והמטיב – שניתנו לקבורה.

הא קדושה! שנייא היא, שאם היה יושב ושוחה מפעוד יום וקדש עליו היום – שאינו אומר בורא פרי הגפן.

והא סופה! אמר רבי מנא: טופס ברכות כן הוא. אמר רבי יודן: מטבע קצר – פותח בהן בברוך, ואינו חותם בהן בברוך. מטבע ארוך – פותח בהן בברוך וחותם בברוך.

כל הברכות – אחר חיתומיהון. אין אומרים ברכה פסוק.

² פירוש: "צב" שכששוחה – ראשו זוקף.

התיב רבי יצחק ברבי אלעזר קומי רבי יוסה: מפני דתימר אחר חיתומיהן אין אומרין ברכה פסוק? אמרין: הדין מלייא! דהוא סבר: מהו אחר חיתומיהן? שאם הוה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחדר וחתם בשל שחרית – יצא.

אמר רבי אחא, כל הברכות – בעין חותמותיהן. ואילין דאמרין צהלי ורזי יושבת ציון וגו' – אין בו משום ברכה פסוק.

הלכה ו' מתני' מופירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טו, א) למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך – תימים. כל ימי חייך – הלילות. ותקמים אומרים: ימי חייך – העולם הזה, כל ימי חייך – להביא את ימות המשיח.

גמרא אף על פי שנכנס לגדולה – האריד ימים. דהא אמרה: שהגדולה – מקצרת ימים.

[דף י"א ע"ב] תמן אמרין: לא יתחיל ויאמר. ואם התחיל – גומר. ורבנן דהכא אמרין: מתחיל ואינו גומר.

מתניתין פליגא על רבנן דהכא! מופירין יציאת מצרים בלילות! רבי בא רב יהודה בשם רב: מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשימך.

מתניתא פליגא על רבנן דהכא! ויאמר – אינו נהג אלא ביום! כל פרשת ויאמר – אינו נהג אלא ביום.

רבי בא בר אחא נחית לתמן חמיתון מתחילין וגומרין, ולא שמיע דתמן אמרין: לא יתחיל ויאמר, ואם התחיל – גומר. ורבנן דהכא אמרין: מתחיל ואינו גומר.

בעון קומי רבי אחיאי ברבי זעירה: היך הנה אבוק נהוג? עביד פרבנן דהכא, או פרבנן דהתם? רבי חזקיה אמר: פרבנן דהכא. רבי יוסה אמר: פרבנן דהתם. אמר רבי חנינא: מסתפרא דרבי יוסה דרבי זעירא מחמיר, ויגון מחמירי, והוא עבד נהוג דכוותהון.

תני: הקורא את שמע בבוקר – צריך להזכיר יציאת מצרים ב"אמת ויציב".

רבי אומר: צריך להזכיר בה מלכות.

אחרים אומרים: צריך להזכיר בה קריעת ים סוף, ומפת פכורים.

רבי יהושע בן לוי אומר: צריך להזכיר את פולן. וצריך לומר: "צור ישראל וגואלו".

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר: לא הזכיר תורה בארץ³ – מהזוירין אותו. מה מעם? (תהלים קמ) ויתן להם ארצות גוים. מפני מה? בעבור ישמרו חקיו ותורתו ינצרו.

³ בברכת המזון בברכה שניה.

רַבִּי בַּא בְּרַבִּי אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי: אִם לֹא הִזְכִּיר בְּרִית בְּאַרְגָּא, אִז שְׂלֵא הִזְכִּיר כְּבוֹנָה יְרוּשָׁלַיִם מְלָכוּת
בֵּית דָּוִד - מְחֻזְרִין אוֹתוֹ. אָמַר רַבִּי אֵילָא: אִם אָמַר מְנַחֵם יְרוּשָׁלַם - יֵצֵא.

בַּר קַפְרָא אָמַר: הַקְּוֵרָא לְאַבְרָהָם אֲבָרָם - עוֹבֵר בְּעֵשָׂה. רַבִּי לִוִי אָמַר: בְּעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְלֹא
יִקְרָא עוֹד אֶת שְׂמֵךְ אֲבָרָם - הֲרִי בְלֹא תַעֲשֶׂה. וְהָיָה שְׂמֵךְ אֲבָרָהָם - הֲרִי בְעֵשָׂה.

הַתִּיבּוּן: הֲרִי אֲנִשִּׁי בְּנִסְתָּה הַגְּדוּלָה קְרָאוּ אוֹתוֹ אֲבָרָם, (נַחֲמִיָּה ט) אַתָּה הוּא ה' הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחֶרֶת
בְּאַבְרָם! שְׂנִיָּיא הִיא, שְׁעַד שֶׁהוּא אֲבָרָם - בְּחֶרֶת בּוּ.

וּדְכוּוּתָהּ, הַקְּוֵרָא לְשֶׁרָה שְׂרִי - עוֹבֵר בְּעֵשָׂה? הוּא נִצְטוּוּהָ עָלֶיהָ.

וּדְכוּוּתָהּ, הַקְּוֵרָא לְיִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב - עוֹבֵר בְּעֵשָׂה: שְׂנִי - נִתְסַפֵּף לוֹ, הֲרַאשׁוּן - לֹא נִעְקַר מִמֶּנּוּ.

וְלָמָּה נִשְׁתַּנָּה שְׂמוֹ שֶׁל אֲבָרָהָם וְשְׂמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְשְׂמוֹ שֶׁל יִצְחָק לֹא נִשְׁתַּנָּה? אֵילוּ - אֲבוֹתָן קְרָאוּ
אוֹתָן בְּשֵׂמּוֹ, אֲבָל יִצְחָק - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרָאוּ יִצְחָק, שְׂנַאָמַר: וְקִרְאתָ אֶת שְׂמוֹ יִצְחָק.

אֲרַבְעָה נִקְרָאוּ עַד שְׂלֵא נוֹלְדוּ, וְאֵלּוּ הֵן: יִצְחָק, וְיִשְׂמַעְיָאֵל, יֵאֲשִׁיחוּ, וְשְׁלֹמֹה.

יִצְחָק - (בְּרַאשִׁית יז) וְקִרְאתָ אֶת שְׂמוֹ יִצְחָק.

יִשְׂמַעְיָאֵל - דְּכִתִּיב (בְּרַאשִׁית טז) וְקִרְאתָ שְׂמוֹ יִשְׂמַעְיָאֵל.

יֵאֲשִׁיחוּ (מַלְכִים א, יג) הִנֵּה בֶן נוֹלָד לְבֵית דָּוִד יֵאֲשִׁיחוּ שְׂמוֹ. שְׁלֹמֹה - (דְּבָרֵי הַיּוֹמִים א, כב) כִּי שְׁלֹמֹה
יְהִיָּה שְׂמוֹ.

עַד בְּדוֹן בְּצַדִּיקִים, אֲבָל בְּרַשְׁעִים - (תְּהִלִּים נח) זָרוּ רַשְׁעִים מִרְחֵם.

בְּן זוֹמָא אָמַר: עֲתִידִין הֵן יִשְׂרָאֵל שְׂלֵא לְהַזְכִּיר יִצִּיאַת מוֹצְרִים לְעֵתִיד לְבוֹא. וּמָה טַעֲמָא? (יִרְמִיָּהוּ כג)
לְכֹן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם ה', וְלֹא יֵאמְרוּ עוֹד חֵי ה' אֲשֶׁר הֵעֵלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָא
מִצְרַיִם, כִּי אִם חֵי ה' אֲשֶׁר הֵעֵלָה וְאֲשֶׁר הִבִּיא אֶת זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָא צְפוּנָה.

אָמְרוּ לוֹ: לֹא שְׁיַעֲקַר יִצִּיאַת מִצְרַיִם, אֲלֵא מוֹצְרִים מוֹסַף עַל הַמְּלַכְיוֹת, מְלַכְיוֹת - עֵיקַר, וּמִצְרַיִם -
מְפִילָהּ.

וְכֵן הוּא אָמַר (בְּרַאשִׁית לה): לֹא יִקְרָא שְׂמֵךְ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׂמֵךְ. אָמְרוּ, לֹא
שְׁיַעֲקַר שֵׁם יַעֲקֹב, אֲלֵא יַעֲקֹב מוֹסַף עַל יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל - עֵיקַר, וְיַעֲקֹב - מְפִיל.

וְכֵן הוּא אָמַר (יִשְׁעִיָּה מג): אֵל תִּזְכְּרוּ רֵאשִׁנוֹת - אֵילוּ הַמִּצְרַיִם. וְקִדְמוּנֵיּוֹת אֵל תִּתְּבוּנְנוּ - אֵילוּ
הַמְּלַכְיוֹת. הֲנִנִי עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עִתָּה תַצְמַח - זוֹ שֶׁל גּוֹג.

מְשֻׁלוֹ, מְשֻׁל לָמָּה הִדְבַּר הוֹמָחָ? לְאַחַד שֶׁהָיָה מְחַלְקֵה בְּדֶרֶךְ וּפְנֵע בּוֹ זָאב וְנִיצֵל מִמֶּנּוּ, הַתְּחִיל מְסַפֵּר
מְעֵשָׂה הַזָּאב. וְאַחַר כֵּךְ פִּנֵּע בּוֹ הָאָרִי וְנִיצֵל מִיָּדוֹ, שְׂכַח מְעֵשָׂה הַזָּאב, הַתְּחִיל מְסַפֵּר מְעֵשָׂה הָאָרִי.
וְאַחַר כֵּךְ פִּנֵּע בּוֹ נִחַשׁ וְנִיצֵל מִיָּדוֹ, שְׂכַח מְעֵשָׂה שְׁנֵיהֶם וְהַתְּחִיל לְסַפֵּר מְעֵשָׂה הַנְּחָשׁ. כִּךְ הָיָה יִשְׂרָאֵל,
הַצְרֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת מְשַׁכְּחוֹת אֶת הֲרַאשׁוֹנוֹת.

[דף י"ב ע"א]

פֶּרֶק שֵׁנִי

הַלְלֵכָה א' מִתְנִי' הֵיךְ קוֹרֵא בְּתוֹרָה וְהִגִּיעַ זְמַן הַמִּקְרָא, אִם בֵּינוֹן לְבֹ - יִצְאָ. וְאִם לֹא - לֹא יִצְאָ.
 וּבִפְרָקִים - שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, וּמְשִׁיב. וּבְאֶמְצַע - שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הִתְרָאָה, וּמְשִׁיב; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
 וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּאֶמְצַע - שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הִתְרָאָה, וּמְשִׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד. וּבִפְרָקִים - שׁוֹאֵל מִפְּנֵי
 הַכְּבוֹד וּמְשִׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם.

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי כָּא: זֹאת אוֹמְרָת: שְׁאִין הַבְּרָכוֹת מְעַכְבֹּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אִם אוֹמֵר אֶת שֶׁהוּא
 צָרִיךְ לְכַרֵּךְ, בִּירֵךְ - צָרִיךְ שְׂיִכְוִין אֶת לְבֹ בְּכוּלָּךְ?
 הַתִּיבּוֹן: וְאִינוּ מִפְּסִיק? וְלֹא תִּנְיָנְתָּה, וְהִכָּא אִף עַל גַּב דְּלָא תִּנְיָנְתָּה - צָרִיךְ לְכַרֵּךְ! זֹאת אוֹמְרָת:
 צָרִיךְ לְכוּיִן אֶת לְבֹ בְּכוּלָּךְ?

נִישְׁמַעֵינָה מִן הֵדָא: רַבִּי אֲחֵי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: אִם בֵּינוֹן לְבֹ בְּפֶרֶק רֵאשׁוֹן, אִף עַל פִּי שְׁלֵא
 בֵּינוֹן לְבֹ בְּפֶרֶק שֵׁנִי - יִצְאָ.

מַה בֵּין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן וּמַה בֵּין פֶּרֶק שֵׁנִי? אָמַר רַבִּי תַנְיָנָא: כֹּל

[דף י"ב ע"ב] מַה שְׂכַתּוּב בְּזָה כְּתוּב בְּזָה.

מַעֲתָה לֹא יִקְרָא אֱלָא אַחֵד! אָמַר רַבִּי גֵילָא: הֵרָאשׁוֹן - לִיחִיד. וְהַשֵּׁנִי - לְצִיבוּר. וְהֵרָאשׁוֹן - לְתַלְמוּד,
 וְהַשֵּׁנִי - לְמַעֲשָׂה.

בַּר קַפְרָא אוֹמֵר: אִין לָךְ צָרִיךְ כְּוִינָה אֱלָא ג' פְּסוּקִים הֵרָאשׁוֹנִים בְּלִבְד. וְתַנִּי כֹן: וְשִׁנְנַתְּם, עַד כָּאֵן
 - לְכְוִינָה, מִיבֵן וְאֵילָךְ - לְשִׁינוֹן.

רַבִּי הוּנָה, רַבִּי אִירִי, רַב יוֹסֵף, רַב יְהוּדָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שְׁמַיִם מְעוּמָד. מַה,
 אִם הֵיךְ יוֹשֵׁב, עוֹמֵד? לֹא! אִם הֵיךְ מַחֲלֵף - עוֹמֵד.

תַנִּי: צָרִיךְ לְהֵאָרִיךְ בְּאַחַד. רַב נַחֲמָן בְּרַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: וּבְלִבְד בְּד'.

סוּמְכוּס בַּר יוֹסֵף אוֹמֵר: כֹּל הַמֵּאָרִיךְ בְּאַחַד. - מֵאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וְשִׁנְנַתּוֹ בְּמִזְבֵּחַ.

רַבִּי יְרֵמְיָה תְּוָה מֵאָרִיךְ סִגְוִין. אָמַר לִיה רַבִּי זְעִירָא: לִית אֶת צָרִיךְ כֹּל חֲכִיין, אֱלָא בְּדִי שְׁתַּמְלִיכְהוּ
 בְּשְׁמַיִם וּבְאָרְצִין וּבְאֶרְבַּע רִדּוּת הָעוֹלָם.

רַב שְׂאִיל לְרַבִּי תִיָא רַבָּא: וְלִינָא חֲמִי לְרַבִּי מְקַבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם! אָמַר לִיה: כִּד תַּחֲמִינִיה
 יְהִיב נְדִיה עַל אַפּוּחֵי - הוּא מְקַבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם. וְאָמַר לִיה: וְאִינוּ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר יְצִיאַת
 מִצְרַיִם? אָמַר לִיה: לִית אִיפְשָׁר דְּלֹא יִפְּי מִילָה.

רַבִּי טַבִּימִי שְׂאֵל לְרַבִּי הֲזִקִּיה: לִית הֵדָא אֶמְרָה: שְׁאִין לָךְ צָרִיךְ כְּוִינָה אֱלָא פְּסוּק הֵרָאשׁוֹן בְּלִבְד!
 אָמַר לִיה: אֲדָא יִתְנָה עַד וְשִׁנְנַתְּם.

רבי מני אמר משום רבי יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי: אם הפסיק בה גדי לקרות את כוליה – לא יצא ידי הוצתו. רבי בא רבי ירמיה בשם רב: הלכה כרבי מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידק: אף בהלל ובקריאת המגילה – כן.

אבא בר רב הונא ורב הסדא הוו יתבין, אמרין: אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב, ושמעון רב הונה בשם רב הונא: אפילו שמעון עד תשע שעות – יצא.

אמר רבי זעירא: עד דאנא תפון – צריכה לי. וכד סלקית להבא, שמעית רבי יסא בשם רבי יוחנן: אפילו שמעון כל היום – יצא! והוא – שישמעון על הסדר.

רבי יוסי בעי: הנה זה צריך פשוטה הראשונה, וזה צריך פשוטה האחרונה – תקיעה אחת מוציאה ידי שתיקה?

רבי אבון בר חייה בעי: קריאת שמע ובכרובתיה? היא ולא בכרובתיה, בכרובתיה ולא היא?

הפסיק שלישה, והזכור והפסיק שלישה, פקורא משערין, או בכל אדם משערין? אמר רבי מתנאי: מסתברא בקורא.

רבי אבהו שאל לרבי יוחנן: בגין דאנא קרי שמע, ועבר במבואות המטונפות ומפסק, נפיק אנא ידי הוצתיה? אמר ליה: אבהו בגני אם מפסיק את גדי לקרות את כוליה – לא יצאת ידי הוצתך.

רבי אלעזר סליק מכקרא לרבי שמעון בר אבא. אמר ליה: בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנמ, נפיק אנא ידי הוצתיה? אמר ליה: אין.

רבי ירמיה בעא קומוי רבי זעירא: בגין דרבי אלעזר ידע דרבי שמעון בר אבא

[דף י"ג ע"א]

מדקדק במצוותא סגין, הורי ליה, או בגין דחוא תשיש הורי ליה? אמר ליה: כפרוש פליגין. רבי אלעזר אמר: יצא. רבי יוחנן אמר: לא יצא.

מה פליגין? בקריאת שמע, מפני שהיא עשויה פרקים פרקים. אבל בהלל ובקריאת המגילה – אוף רבי אלעזר מודי.

תני: השואל בשלום רבו. או כמי שהוא גדול ממנו בתורה – הרשות בידו. תדא אמרה: שאדם צריך לשאול כמי שהוא גדול ממנו בתורה.

ועוד מן תדא, דתני: קרע וחזרה בו נשמה, אם על אתר – אינו צריך לקרוע. אם לאתר זמן – צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר? גדי דיבור. וכמה הוא גדי דיבור? רבי סימון בשם רבי יהושע כן לוי: גדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן: גדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד, ויאמר לו: "שלום עליך רבי".

רבי יוחנן תוה מיסתמיך על רבי יעקב בר אידי, והיה רבי אלעזר חמי ליה ומיטפר מן קדמוי. אומר: הא תרתיי מילין הדין בכליאי עביד בי. הדיא – דלא שאל בשלומי. והדיא – דלא אומר שמועתא משמי! אומר ליה: כה אינון נהגין גביהון, זעירא לא שאל בשלמיה דרבא, דאינון כקנימין (איוב כט): **ראוני נערים ונחבאו.**

מי מהלכין, חמי ליה חד בית המדרש. אומר ליה: הכא תוה רבי מאיר יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל, ולא אומר שמועתא מן שמיה דרבי עקיבא. אומר ליה: כל עלמא ידעין דרבי מאיר תלמידו דרבי עקיבא! אומר לו: בוליה עלמא ידעין דרבי אלעזר תלמידיה דרבי יוחנן. מהו מייעבור קומי אהדורי צילמיה? אומר ליה, מה איתפלגי ליה אוקרא? אלא עבוד קומי וסמי עיניה. אומר ליה: רבי אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך. אומר: יעקב בר אידי, יודע את לפימ!

ורבי יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה? אף דוד ביקש עליה רחמים (תהלים א) **אגורה באהלך עולמים.** רבי פינחס ורבי ירמיה בשם רבי יוחנן: וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם? אלא אומר דוד: אוקרא שיהו דברי נאמרין על שמי בכתי גנסיות ובכתי מדרשות.

מהניא ליה? לוי בר גזירא אומר: כל האומר שמועה משם אומרה – שפתותיו רוחשות עמו בפגרי. מה טעם? (שיר השירים ו) **דובב שפתי ישינים.** ככומר תוה של ענבים שהוא זב מאיליו.

רבי חנינא בר פפאי ורבי סימון, חד אומר: ביהדין דשתי קונדיטון. והרבה אומר: ביהדין דשתי חמר עתיק, אף על גב דהוא שתי ליה – טעמיה בפומיה.

אין דור שאין בו ליצנים. מה היו פריצי הדור עושיין? היו הולכין אצל חלונותיו של דוד, ואוקרים לו: דוד, אימת יבנה בית המקדש? אימתי בית ה' יבנה. והוא אומר: אף על פי שמתבונני להכעיסני, יבא עלי שאני שמה בלבי **שמחתי באמרים לי בית ה' יבנה** (תהלים קכב).

והיה בי ומלאו מיך (שמואל ב, ז). אומר רבי שמואל בר נחמני: אומר תקדוש ברוך הוא לדוד: דוד! ימים מלאים אני מונח לך, איני מונח לך ימים חסירים. כלום שלמה בנה בונה בית המקדש, לא לתקריב בו קרבנות? חביב עלי משפט צדקה שאיתה עושה – יותר מן הקרבנות. ומה טעם? (משלי כ) **עשה צדקה ומשפט, נבחר לה' מזבח.**

פיסקא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב? מפני היראה, או

[דף י"ג ע"ב] מפני הכבוד? נשמעינא מן הדיא: ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, דברי רבי מאיר. הא בקדמיתא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד.

ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב, דברי רבי מאיר. מפני מה הוא משיב? מפני היראה או מפני הכבוד? נשמעינא מן הדיא. רבי יהודה אומר: באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. הא קדמיתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה.

עד דודן באמצע הפרשה. ואפילו באמצע הפסוק? רבי ירמיה מדמי. רבי יונה משתעי. רבי חונה רב יוסף, **ודברת בם** – מיכן שיש לה רשות לדבר בם.

הֲלָכָה ב' מִתְּנִי' וְאֵלּוּ הֵן בֵּין הַפְּרָקִים: בֵּין בְּרֻכָּה רֵאשׁוֹנָה לְשֵׁנִיתָ. בֵּין שֵׁנִיתָ לְשִׁמְעָ. וּבֵין שִׁמְעָ לְוְהִיא אִם שָׁמַע. בֵּין וְהִיא אִם שָׁמַע לְוַיֹּאמֶר. בֵּין וַיֹּאמֶר לְאָמֵת וַיִּצִיב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּין וַיֹּאמֶר לְאָמֵת וַיִּצִיב לֹא יִפְסִיק.

גַּמְרָא אָמַר רַבִּי לִוִי, טַעְמִיהָ דְרַבִּי יוּדָה, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. וּבְתִיב (רמיה ט) וְה' אֱלֹהִים אָמֵת.

הֲלָכָה ג' מִתְּנִי' אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְתָּה: לְמַח קְדָמָה שָׁמַע לְוְהִיא אִם שָׁמַע? בְּדִי שִׁיקְבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִילָה וְאַחַר כֶּה יִקְבֵּל עָלָיו עַל מִצְוֹת. וְהִיא אִם שָׁמַע, לְוַיֹּאמֶר? שְׁוִהִיא אִם שָׁמַע – נִוְהַג בֵּינֵם וּבְלִילָהּ, וַיֹּאמֶר – אֵינֵנו נִוְהַג אֶלָּא בֵּינֵם.

גַּמְרָא רַבִּי חֲזִייה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַח טַעַם אָמַר: אָדָם לֹבֵשׁ תְּפִילִין וְקוֹרָא אֵת שָׁמַע וּמִתְּפַלֵּל? בְּדִי שִׁיקְבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִילָה מִשְׁלָם. רַב אָמַר: קוֹרָא אֵת שָׁמַע וְלֹבֵשׁ אֵת תְּפִילָיו וּמִתְּפַלֵּל. מִתְּנִיתָא רַב פְּלִינָא עִילוּי, הָרִי שְׁהִיה עָסוּק עִם הַמֵּת בְּפָקֵד וְהִגִּיעַ עוֹנֵת קְרִיאַת שָׁמַע – הָרִי זֶה פּוֹרֵשׁ לְמָקוֹם טְהוֹרָה וְלֹבֵשׁ תְּפִילִין וְקוֹרָא אֵת שָׁמַע וּמִתְּפַלֵּל.

מִתְּנִיתָא מְסִייעָא לְרַב! לֹא שְׁאָדָם יִקְבֵּל עָלָיו מַלְכוּת שָׁמַיִם תְּחִילָה וְאַחַר כֶּה יִקְבֵּל עָלָיו עוֹל מִצְוֹת! אָמַר רַבִּי יְנָאי: תְּפִילִין – צְרִיכִין גּוֹף נָקִי. מִפְּנֵי מַח לֹא תְּחִיזִיקוּ בְּהֵן? מִפְּנֵי הַרְמָאִים. עוֹבְדָא הָוָה בְּחַד בַּר נֶשׁ דְּאַפְקִיד גְּבִי חֲבָרִיָּה וּכְפַר בֵּיה. אָמַר לִיה: לֹא לָךְ הִימְנִיתָ אֶלָּא

[דף י"ד ע"א]

לְאִילִין דְּבַרִּישׁוֹף הִימְנִיתָ.

רַבִּי יְנָאי הִוֵּה לֹבֵשֵׁן אַחַר חוֹלִיוֹ ג' יָמִים, לִזְמַר, שְׁהַחֲזִיל מְמָרְק. מַח טַעַם? הַסְּלַח לְכָל עוֹנְבֵי הַרְפָּא לְכָל תַּחְלוּאֵיכִי (תהלים קג).

רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְבַאי, לֹא הוּוֹן תְּפִילָיו זַעִין מִינֵיהָ לֹא בְּקִיטָא וְלֹא בְּסִיתָא. וְכֶה נִוְהַג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר תְּלִמִידוֹ אַחֲרָיו.

רַבִּי יוֹחָנָן, בְּסִיתָא דְהָהּ חֲזִיק רִישִׁיָּה – הָהּ לְכִישׁ תְּרוּוֹהוֹן. בְּרַם בְּקִיטָא דְלֹא הָוָה חֲזִיק רִישִׁיָּה – לֹא הָוָה לְכִישׁ אֶלָּא דְאַדְרָעִיָּה. וְאֵינֵנו אָסוּר מִשׁוּם עָרוּהָ? אָמַר רַבִּי חֲזִיאי בַר אֲבָא: אֲפִיקְרִסִין הִיָּה לֹבֵשׁ מִכְּפָנִים. כִּד הָוָה אֲזִיל מִסְחֵי, בֵּינֵן שְׁתִּיה מִגִּיעַ אֶצֶל הָאוּלִּירִין, הִיָּה חוֹלְצָן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עַד יַעֲקֹב תְּרַמּוּסְרָה הִיָּה לֹבֵשֵׁן, וְכִד הָוָה נָפִיק מִסְחֵי, הוּוֹ יְהִבִין לָהּ.

וְכִד הָוָה מִיִּיתָן לִיה, הָוָה אָמַר דָּא מִילְתָּא: שְׁנֵי אַרְזוֹת הִיוּ מְהֻלְכִין עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר, אַרְזוֹן שֶׁל חַי הָעוֹלָמִים, וְאַרְזוֹן שֶׁל יוֹסֵף. וְהִיוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם אוֹמְרִים: מַח טִיבָן שֶׁל שְׁנֵי אַרְזוֹת הִלְלוּ? וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לָהֶן, זֶה אַרְזוֹן שֶׁל יוֹסֵף, עִם אַרְזוֹן שֶׁל חַי הָעוֹלָמִים. וְהִיוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֵת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים, וְכִי אִיפְשָׁר לְאַרְזוֹן הַמֵּת לְהִיּוֹת מְהֻלָּךְ עִם אַרְזוֹן שֶׁל חַי הָעוֹלָמִים? וְהִיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים, עַל יְדֵי שְׁשִׁימּוֹר זֶה מַח שְׁכַתָּב בְּזֶה.

וְלָמָּה הוּא אָמַר דָּא מִילְתָּא? אָמַר רַבִּי הֲנִינְיָא: בְּגִין מִימַר מִילָא דְאֹרֵינָא. אָמַר רַבִּי מְנָא: וְהָכִין לֹא הָוֵי לִיה מִילָא דְאֹרֵינָא הוֹרִי לְמִימַר אֱלָא דָּא? אֱלָא קִינְתוּרִין הוּוּן לומַר, יוֹסֵף לֹא זָכָה לְמַלְכוּת אֱלָא עַל יְדֵי שְׁשִׁימַר מִצְוֹתָיו שֶׁל תְּקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא! וְאָנּוּ לֹא זָכִינוּ לְכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה אֱלָא עַל יְדֵי שְׁשִׁמְרָנוּ מִצְוֹתָיו שֶׁל תְּקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵתָּוּן בְּעֵי מַכְסָּלָה מִצְוֹתָא מִינָּו!

בְּאֵי זֶה צַד הוּא מְבָרַךְ עֲלֵיהוֹן? רַבִּי זְרִיקוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי: בְּשֶׁהוּא נוֹתֵן עַל יַד מַהוּ אוֹמַר? בְּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת תְּפִילִין.

בְּשֶׁהוּא נוֹתֵן עַל הָרֹאשׁ מַהוּ אוֹמַר? בְּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת הַנְּחַת תְּפִילִין.

בְּשֶׁהוּא חוֹלְצֵן מַהוּ אוֹמַר? בְּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְשִׁמּוֹר הוֹקִינוּ.

[דף י"ד ע"ב] וְאֵתָּיָא בְּמֵאן דְּמַר: בְּחֻקַּת תְּפִילִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר. בְּרַם בְּמֵאן דְּמַר: בְּחֻקַּת הַסֶּפֶסַח הַכְּתוּב מְדַבֵּר – לֹא בְּדָא.

רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: הַנּוֹתֵן תְּפִילִין בְּלִילְיָה – עוֹבֵר בְּעִשָּׂה. וּמַה טַעַם? (שמות יא) וְשִׁמְרַתְּ אֵת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה. יָמִים וְלֹא לִילוֹת. יְמִימָה – פָּרַט לְשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. וְהָא רַבִּי אֶבְהוּ יַתִּיב מִתְּנִי בְּרַמְשָׁא וּתְפִילּוּי עֵילּוּי! מִצְדָּדִין הָוּה וְכַמִּין פִּיקְדוֹן הָוּוּ בִּידוּ.

אֵיךְ דְּבַעֵי מִימַר: לֹא אָמַר אֱלָא הַנּוֹתֵן. אֲבָל אִם הָוּוּ עֲלֵיו מִבְּעוֹד יוֹם – מוֹתֵר. אֵיךְ דְּבַעֵי מִימַר: נִשְׁמָעֵינְיָה מִן הָדָא: (שם) וְהִיָּה לָךְ לְאוֹת – אֵת שֶׁהוּא לָךְ לְאוֹת, פָּרַט לְיָמִים טוֹבִים וְשִׁבְתוֹת שְׁבוּלָן אוֹת. וְלֹא כֵן בְּתַב מִיָּמִים יְמִימָה? לֵית לָךְ אֱלָא בְּיַי דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מִילָא דְּלֹא מִתְּוֹרָא – מְסַמְכִין לָהּ מִן אֲתָרִין סְגִין.

תַּמּוֹן תְּנִינָן: נְשִׁים וְעַבְדִּים – פְּטוּרִים מִקְרִיאַת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִילִין.

נְשִׁים מִנִּינָן? (דברים יא) וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֵת בְּנֵיכֶם – וְלֹא אֵת בְּנוֹתֵיכֶם. אֵת שֶׁהוּא חַיִּיב בְּתִלְמוּד תּוֹרָה – חַיִּיב בְּתְפִילִין. נְשִׁים שְׂאִינָן חַיִּיבוֹת בְּתִלְמוּד תּוֹרָה – אִינָן חַיִּיבִין בְּתְפִילִין.

הַתִּיבוּן: הָרִי מִיכַל פֶּת בּוּשֵׁי הֵיתֵה לּוֹבֶשֶׁת תְּפִילִין! וְאֵשְׁתוּ שֶׁל יוֹנָה הֵיתֵה עוֹלָה לְרַגְלִים! וְלֹא מִיחוּ בְּיָדֶיהָ חֲכָמִים! רַבִּי חֲזַקִּיָּה בְּשֵׁם רַבִּי אֶבְהוּ: אֵשְׁתוּ שֶׁל יוֹנָה – הוֹשִׁבָהּ. מִיכַל פֶּת בּוּשֵׁי – מִיחוּ בְּיָדֶיהָ חֲכָמִים!

תְּנִי: נִכְנָס לְמִרְחָץ, מְקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִין לְבוּשִׁין – יֵשׁ שֵׁם מִקְרָא וּתְפִילִין, וְאִין צְרִיךְ לומַר שְׂאִילַת שְׁלוֹם. נוֹתֵן תְּפִילִין, וְאִינוּ צְרִיךְ לומַר שְׂאִילַת שְׁלוֹם.

מְקוֹם שֶׁרׁוּב בְּנֵי אָדָם רְגִילִין לְהִיּוֹת עוֹמְדִין עֲרוּמִין – אִין שֵׁם שְׂאִילַת שְׁלוֹם, וְאִין צְרִיךְ לומַר מִקְרָא וּתְפִילָה. וְחוֹלִין תְּפִילִין, וְאִין צְרִיךְ לומַר שְׂאִילַת שְׁלוֹם.

מִקְצָתָן עֲרוּמִין וּמִקְצָתָן לְבוּשִׁין – יֵשׁ שֵׁם שְׂאִילַת שְׁלוֹם, וְאִין שֵׁם לֹא מִקְרָא וְלֹא תְפִילָה, וְאִינוּ חוֹלִין תְּפִילִין, וְאִינוּ נוֹתֵן. אֲבָל אִינוּ לּוֹבֶשֶׁן עַד שִׁיּוּצָא מֵאוֹתָהּ רְשׁוּתָהּ שֶׁל כָּל אוֹתָהּ מְרַחֵץ.

[דף ט"ז ע"א]

וְדָא מְסִינְעָא, כִּי דְמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּגִין רַבִּי יוֹחָנָן עַד יַעֲקֹב תּוֹרְמוֹסְרָה הִיָּה לּוֹבְשָׁן.

רַבִּי יִרְמְיָהּ בְּעָא קוּמְוִי רַבִּי זְעִירָא: הִיָּתָה מְרַחֵץ מְרַחֵץ בְּיָמֹת הַחֲמִשָּׁה וְאַיְנָה מְרַחֵצַת בְּיָמֹת הַשְּׁשִׁמִּים? אָמַר לִיה: מְרַחֵץ, וְאַף עַל פִּי שְׂאִינָה מְרַחֵצַת. וְכִית הַכֶּפֶס, אִף עַל פִּי שְׂאִין בּוּ צוֹאָה.

מַר עֲקֵבָא אָמַר: אֵהֵן חוֹזְרָא – בֵּית כֶּפֶס מְטוּלְטֵל הָהּ.

רַבִּי יוֹנָה בְּעִי: אֵהֵן צָרְרָה דְעַל גִּיף יִמָּא מַהוּ? אָמַר רַבִּי אֲמִי אֲסִיא: הוֹרִי רַבִּי יִרְמְיָהּ מְעַבֵּר לִיה בְּפִילִיּוֹם וְלֹא סְמָכִינָן עִילוּי. רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם אָבָא בַר יִרְמְיָהּ: אוֹכַל בְּהֵן אֲכִילַת עֲרָא, וְאַיְנוּ אוֹכַל בְּהֵן אֲכִילַת קִבְעָה. יִשָּׁן בְּהֵן שֵׁינַת עֲרָא, וְאַיְנוּ יִשָּׁן בְּהֵן שֵׁינַת קִבְעָה.

אֵית תַּנְיִי תַּנְיִי: מְבַרְךָ פַּעַם אַחַת, אֵית תַּנְיִי תַּנְיִי: פְּעָמִין. מֵאַן דְּמַר: פְּעָמִין – נִיחָא. מֵאַן דְּמַר: מְבַרְךָ פַּעַם אַחַת – הָא אֲכַל וְאַיְנוּ עִילוּי? אָמַר רַבִּי זְעִירָא: קְוִימָא אָבָא בַר יִרְמְיָהּ בְּאוֹכַל בְּהֵן אֲכִילַת עֲרָא.

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי אָבָא: לֹא יִכְנֶס אָדָם לְבֵית הַמּוֹם וּסְפָרְיוֹ וְתַפְּלִיּוֹ בְּיָדָיו.

רַבִּי יוֹחָנָן כִּד הָהּ סִפְרָא בְּיָדֵיהּ – הָהּ יִהְיִי לִיה לְחוּרָן. כִּד הָוִינָן תַּפְּלִיּוֹ עִילוּי – הָהּ קָאִים בּוֹן.

מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל אָבָא בַר יִרְמְיָהּ: נִכְנֶס אָדָם לְבֵית הַמּוֹם וּסְפָרְיוֹ וְתַפְּלִיּוֹ בְּיָדָיו! אָמַר רַבִּי זְעִירָא: קְוִימָא אָבָא בַר יִרְמְיָהּ: כָּאן – בְּיָכוֹל לְלוֹבְשָׁן, כָּאן – בְּשְׂאִינָה יָכוֹל לְלוֹבְשָׁן. דְּלִכְנָן, מַצּוּהָ לֹא עָבִיד בּוֹן, לְמָה הוּא מְבַז לִזְוִי?

בְּרֵאשׁוּנָה הִיּוּ נֹתְנִין אוֹתָן לְחִבְרִיָּהוּ, וְהִיּוּ נֹטְלִין אוֹתָן וּבּוֹרְחִין. הִתְקִינוּ שְׂהִיּוּ מְנִיחִין בַּחוּרִין, וּכְשֵׁאִירַע אוֹתָן

[דף ט"ז ע"ב] מַעֲשֶׂה – הִתְקִינוּ שְׂהִיּוּ אָדָם נִכְנֶס וְהוּן בְּיָדָיו.

רַבִּי יַעֲקֹב בַר אֲבָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא אָמַר: וְהוּא שְׂהִיּוּ בְּיָדָיו לְלוֹבְשָׁן, אֲבָל אִם אֵין בְּיָדָיו לְלוֹבְשָׁן – אִסּוּר, דְּלִכְנָן מַצּוּהָ לֹא עָבִיד בּוֹן, לְמָה הוּא מְבַז לִזְוִי?

מִיִּישָׂא בַר בְּרִיָּה דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר: מֵאַן דְּעָבִד טְבָאוֹת – עוֹשֶׂה לְהֵן פִּים שֶׁל טַפַּח וְנֹתְנָן עַל לְבָבוֹ. מַה טַּעַם? (תהלים טו) שׁוֹיֵתִי ה' לְנֶגְדֵי תַמִּיד.

תַּמּוֹן אָמְרִין: כֹּל שְׂאִינָה בְּאַלְיֵשֶׁעַ בַּעַל כְּנָפַיִם – לֹא יִלְבַּשׁ תַּפְּלִין.

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי אָבָא בַר יִרְמְיָהּ: לֹא יִכְנֶס אָדָם לְבֵית הַקְּבָרוֹת וְיַעֲשֶׂה צְרָכֵי שָׁם, וְאִם עָשָׂה כֵּן – עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (משלי י"ז) לַעֲגַל לְרֵשׁ חֲרָף עֲשֶׂהוּ.

דְּלִמָּא, רַבִּי הִיּוּא רֹבָא וְרַבִּי יוֹנָתָן הִיּוּ מְהַלְכִין קוּמֵי עֲרִסְיָה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹסִי בַר לְקוּנְיָא, וְהָהּ רַבִּי יוֹנָתָן מְפַסֵּעַ עַל קִבְרֵיהּ. אָמַר לִיה רַבִּי הִיּוּא רֹבָא: בְּדוֹן אֵינּוּן מִימְרָא, לְמַחֵר אֵינּוּן גְּבַן, וְאַיְנוּן מְעִיקִין לָהּ.

אמר ליה: והכמין אינון? בלום לא כן כתב (קהלת ט) **והמתים אינם יודעים מאומה!** אמר ליה: לקרות את יודע, לדרוש אין את יודע? **בי החיים יודעים שימותו** – אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים. **והמתים אינם יודעים מאומה** – אילו הרשעים שאפילו בתייהן קרויין מתים.

מניין שהרשעים אפילו בתייהן קרויין מתים, ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים? דכתיב (יחזקאל יח): **כי לא אחפץ במות המת**. וכי המת מת? אלא, אילו הרשעים שאפילו בתייהן קרויין מתים.

ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים? דכתיב (דברים לד) **ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליעקב לאמר**. מה תלמוד לומר לאמר? אמר לו לך ואמור לאבות, כל מה שהתניתי לכם – עשיתי לבניכם אתריכם.

עירב את האותיות, אית תניי תניי בשר, ואית תניי תניי פסול. רבי אידי בשם רבי שמעון בשם רבי יוחנן: מן דמר בשר, מלמטון מן דמר פסול – מלמעלן. כגון ארצינו תפארתינו. ארצך – צריכה. תפארתך – צריכה.

רבי אידי ברבי שמעון בשם רבי ייסה: לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל. מה טעם? אמר רבי אבא בריה דרב פפי: (תהלים קל) **ממעמקים קראתיה ה'**.

אמר רבי אידי ברבי שמעון בשם רבי יוחנן: לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו. מה טעם? (עמוס ה) **הבון לקראת אלהיה ישראל**.

אמר רבי אלכסנדר (קהלת ד) **שמור רגלך באשר תלך אל בית האלהים**. שמור עצמך מן הטיפים היוצאות מבין רגליך. הדיא דתימר בדיקים, אבל בגנסים, אם יכול לסבול – יסבול.

רבי יעקב בר אבוי בשם רבי אחא: **שמור רגלך באשר תלך אל בית האלהים**. שמור עצמך בשתהא נקרא אל בית האלהים, שתהא טהור ונקי.

אמר רבי אבא: (משלי ה) **הי מקורך ברוך, יהי מקראך לקבר** – ברוך.

אמר רבי ברכיה: (קהלת ג) **עת ללדת ועת למות**. אשרי אדם ששעת מיתתו פשעת לידתו. מה שעת לידתו נקי, כך בשעת מיתתו יהא נקי.

הלכה ד' מתני' תקורא את שמע ולא השמיע לאונו – יצא. רבי יוסי אומר: לא יצא. קרא ולא דקדק באותיותיה, רבי יוסי אומר: יצא. רבי יהודה אומר: לא יצא.

תקורא למפרע –

מִסְכַּת סְנֵהדְרִין פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

יב, א ואלו הן הנשָׁרְפִין: הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וּבֵת כֹּהֵן עִם זִיקַת הַבְּעֵל. בָּא עַל אִמָּה, וְאַחַר כֵּךְ בָּא עַל בִּתּוֹ, בָּא עַל בִּתּוֹ וְאַחַר כֵּךְ בָּא עַל אִמָּה - חֵיִב, לְפִי שְׁלֹא לְמַדְנֵוּ לְבִתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ, שֶׁתְּהֵא בִשְׂרָפָה, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא כ, יד): "וַאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֵת אִשָּׁה וְאֵת אִמָּה זָמָה הִיא", בְּמִי שֵׁישׁ לוֹ בֵּה לְקוֹחִין מְדַבֵּר הַכְּתוּב, תְּלַמּוּד לֹאֲמַר (וַיִּקְרָא כא, ט): "וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן" מִכָּל מְקוֹם. נִצְרָה מֵאוֹרְסָה וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן שְׁזֹנְתָה בְּסִקְלָהּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בִּשְׂרָפָה. וְנָתַה עִם חֲמִמָּה בְּסִקְלָהּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר בִּשְׂרָפָה.

יב, ב שְׁמַעוֹן הַתִּימְנִי אוֹמֵר: מֵה הָאֲגֹרֹף הַיְדוּעַ לְעֵדָה וְלְעֵדִים, אִף אֲכֹן תְּהֵא יְדוּעָה לְעֵדָה וְלְעֵדִים, פֶּרֶט לְשֹׁאֲבֵד הָאֲכֹן. אֲמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין לִי אֵלֶּא שְׁאֲבֵד הָאֲכֹן. וּמַגִּין אֶפְלוּ הֵיתָה תְּלוּיָה אִף הִיא, אוּ מִקַּל בְּבֵית דִּין, וַיְדוּעִין הַדְּיָנִין שְׁעַל שׁוֹקוֹ הִכְהוּ וְעַל צְפוּר נִפְשׁוּ הִכְהוּ, הָרִי שְׁדַחְאוּ מֵרֹאשׁ הַבִּירָה, וְנִפְל וּמַת, הָבֵא בִירָה לְבֵית דִּין. וְאִם תֵּאמַר, יָבֵאוּ בֵית דִּין וַיִּרְאוּ אֵת הַבִּירָה שְׁנִפְלָה, אוֹמֵר אֲנִי, יִחַזְרוּ הַבְּעֵלִים וַיִּבְנוּ אוֹתָהּ, אֵלֶּא מֵה עֵדִים נֹאֲמָנִים עַל כֵּךְ, אִף בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת, הַכֹּל תְּלוּי בְּעֵדִים. נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת מְשַׁעְרִין אֵת הַקְּלָה שְׁבִהֵן. אִם יֵשׁ בֵּה כְּדֵי לְהַמִּית - הָרִי זֶה חֵיִב. וְאִם לֹאוּ - פְּטוּר. נִפְלָה לְאוּר וְנִשְׂרָפָה אוּ לְמִים, וְנִמְחִית פְּטוּר. נִתְפַּוּן לְהַכּוֹת זֶה וְהַכּוֹת אֵת זֶה. רַבִּי יְהוּדָה מְחֵיב וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר. וּמוּדָה רַבִּי יְהוּדָה, שְׁאִם נִתְפַּוּן לְהִרוֹג אֵת הַכְּהֵמָה וְהִרְג אֵת הָאָדָם, לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהִרְג אֵת יִשְׂרָאֵל, לְנִפְלִים וְהִרְג אֵת בֶּן קִמָּא שְׁהֵן פְּטוּר.

יב, ג חֵיִבֵי מִיתוֹת חֲמוּרוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ בְּחִיבֵי מִיתוֹת קָלוֹת - מִמֵּיתִין אוֹתָן בְּקָלָה שְׁבִהֵן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: קָלָה שְׁבִמִיתוֹת בְּחֵנֶק. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נִדוּן בְּזִיקָה הִרְאִשׁוּנָה שְׁבָאָה אֵלָיו. כִּיצַד? הַבָּא עַל חֲמוּתוֹ, וְהִיא אִשָּׁת אִישׁ, הֵיתָה חֲמוּתוֹ וְאַחַר כֵּךְ נִעֲשִׂית

אִשָּׁת אִישׁ - נִדוּן בִּשְׂרָפָה. אִשָּׁת אִישׁ וְאַחַר כֵּךְ נִעֲשִׂית חֲמוּתוֹ - נִדוּן בְּחֵנֶק. עֵבֶר עֲבָרָה שֵׁישׁ בֵּה שְׁתֵּי מִיתוֹת - מִמֵּיתִים אוֹתוֹ בְּחֲמוּרָה שְׁבִהֵן. כָּל חֵיִבֵי מִיתוֹת שְׁבִתוּרָה, שְׂאִי אֵתָה יָכוֹל לְהַמִּיתוֹ בְּמִיתָה הָאֲמוּרָה כֹּהֵן, הַמִּיתוֹ בְּכָל הַמִּיתוֹת, בֵּין קָלוֹת בֵּין חֲמוּרוֹת, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יז, ז): "וּבְעֵרָתָה הָרַע מִקֶּרְבְּךָ".

יב, ד מֵתֵרִין בּוֹ וְשׁוֹתֵק, מֵתֵרִין בּוֹ וְהִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ, מֵתֵרִין בּוֹ פַּעַם רֵאשׁוּנָה וְשִׁנְיָה, וּבְשִׁלִּישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְכַפָּה. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: אִף בְּשִׁלִּישִׁית מֵתֵרִין בּוֹ, וּבְרַבִּיעִית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְכַפָּה. וְנוֹתְנִין לוֹ לְחֵם צֵר וּמִים לַחֲץ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, חֵיִבֵי מְלָקוֹת שְׁלָקוּ וְשִׁנּוּ - מְלָקִין אוֹתָן פַּעַם רֵאשׁוּנָה וְשִׁנְיָה, וּבְשִׁלִּישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתָן לְכַפָּה. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: אִף בְּשִׁלִּישִׁית מְלָקִין אוֹתָן, וּבְרַבִּיעִית כּוֹנְסִין אוֹתָן לְכַפָּה, וּמֵאֲכִילִין אוֹתָן שְׁעוּרִים עַד שְׁכָרִיסָם נִבְקַעַת.

יב, ה הוֹסִיפוּ, הַפּוֹרֵק עַל, וְהַמְּפָר בְּרִית, וְהַמְּגַלָּה פָּנִים בְּתוֹרָה, וְהַהוֹגָה אֵת הַשֵּׁם בְּאוֹתֵיּוֹתָיו, שְׂאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמְּנַעֵצַע קוּלוֹ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין זֶמֶר - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי עֲקִיבָא: הַלּוֹחֵשׁ עַל הַמְּכַּה וְאֲמַר (שְׁמוֹת טו, כו): "כָּל הַמְּחַלָּה" כּוֹי וְרוֹקֵק - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אַרְבַּעַת מְלָכִים, יְרֻבְעָם, אַחָאָב, אַחָז, מְנַשֶּׁה אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְנַשֶּׁה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִי הַיְמִים-ב לג, ט): "וּתְפַלְתּוּ וְהַעֲתֵר לוֹ", וְכָל חֲטָאִים וּמַעֲשִׂיּוֹת וְהַמְּקוּמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהֵם בְּמוֹת, וְהַעֲמִיד הָאֲשֶׁרָה וְהַפְּסָלִים לְפָנֵי הַכְּנָעוֹ, הַנֶּזֶם כְּתוּבִים עַל דְּבָרֵי חוּזָה - מְלַמֵּד, שְׁנַעֲתֵר לוֹ, וְהִבִּיאוּ לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא.

מִסְכַּת סְנֵהדְרִין פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א תֵּנָא, בְּנֵי רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאֲמַר (מְלָאכִי ג, יט): "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם כָּא בּוֹעֵר

כתנור" וגו'; דברי רבן גמליאל. רבי יהושע אומר: באין הן לעולם הבא, ולהלן הוא אומר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'" וגו'. ולהלן הוא אומר (דניאל ד, יא): "גדו אילנא וקצצו ענפוהי ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו". אומר רבן גמליאל: מה אני מקים (מלאכי ג, יט): "אשר לא יעזוב להם שרש וענף". אומר לו: שאין המקום מניח המצות ושירי מצות להם ולאבותיהם בעולם. דבר אחר, "שרש" - זו גשמה. ו"ענף" - זה הגוף. ובני רשעי עובדי כוכבים לא חיינ ולא נדונינ. רבי אליעזר אומר: כל רשעי עובדי כוכבים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (תהלים ט, יח): "ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים"; "ישובו רשעים לשאולה" - אלו רשעי ישראל. "כל גוים שכחי אלהים" - אלו רשעי עובדי כוכבים. אומר לו רבי יהושע: אלו אומר הפתוב "ישובו רשעים לשאולה כל גוים" ושתק, הנה אומר כדברך - אלו רשעי ישראל ורשעי עובדי כוכבים, עכשו שאמר הפתוב "שכחי אלהים", הא יש צדיקים בעובדי כוכבים שיש להם חלק לעולם הבא. בית שמאי אומרים: שלשה כמות הן, אחת לחיי העולם הבא ואחת לחרפות לדראון עולם, אחת לחיי עולם - אלו צדיקים גמורים. אחת לחרפות לדראון עולם - אלו רשעים גמורים. שקולים שבהן יורדים לגיהנם ומצפצפים ועולים ומתרפאים, שנאמר (זכריה יג, ט): "והבאתי את השלשית באש" וגו'. ועליהם אמרה חנה (שמואל-א ב, ו): "ה' ממית ומחיה". ובית הלל אומרים: "ורב חסד" (שמות לד, ו) - מטה כלפי חסד, ועליהם הוא אומר (תהלים קטז, א): "אהבתי כי ישמע". ועליהם נאמר כל הפרשה כלה. פושעי ישראל בגופן ופושעי עובדי כוכבים בגופן יורדין לגיהנם ונדונינ בה שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש, נפשן כלה וגופן נשרף, וגיהנם פולטתן, ונעשין אפר. והרוח זורה אותן ומפורתן, ונעשית אפר תחת רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג,

כא): "ועסותם רשעים כי יהיו אפר" [וגו']. אבל המסורות, והאפיקורסין, והכופרין בתורה, ופורשים מדרכי צבור, ושאין מודים בתחית המתים, וכל מי שחטא והחטיא את הרבים, כגון ירבעם ואחאב, ושתננו חתם בארץ חיים, ושפשוו ידיהם בזבול - גיהנם ננעלת בפניהם, ונדונינ בה לדורי דורות, שנאמר (ישעיה סו, כד): "ויצאו וראו בפגרי האנשים" וגו' - שאול כלה והם אינם כלים, שנאמר (תהלים מט, טו): "וצגורם לבלות שאול". ומי גרם להם? שפשוו ידיהם בזבול, שנאמר (שם): "מזבול לו". ואין זבול אלא בית המקדש, שנאמר (מלכים-א ח, יג): "בנה בניתי בית זבול לך". דור המבול אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיינ לעולם הבא, (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום וגו' השמים" - בעולם הזה. "וימחו מן הארץ" - לעולם הבא. רבי יהודה בן בתירא אומר: "ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם" (בראשית ו, ג) - לא ידון ולא רוחי בהן לעולם. דבר אחר: "ויאמר ה' לא ידון"; אומר המקום: איני מחזיר רוחי לנדנה. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: "לא ידון" - אומר המקום, איני דנן, בשעה שאני משלם שכר לצדיקים, אבל רוחן של רשעים קשה להם יותר מן הכל, שנאמר (ישעיה לג, יא): "רוחכם אש תאכלכם". דור המגדל אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יא, ח): "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ" - בעולם הזה. "ויחדלו לבנות" - לעולם הבא. אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יג, יג): "ואנשי סדום רעים וחטאים" וגו' - בעולם הזה. "לה" מאד" - לעולם הבא. דבר אחר: "רעים" - איש על חברו. "וחטאים" - בגלוי עריות. "לה" - בעבודה זרה. "מאד" - בשפיכות דמים. מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, ואין באים לארץ, שנאמר (במדבר יד, כג): "יכל מנאצי לא יראוה". קרח ועדתו אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיינ לעולם

שְׂכָר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: אֵין עוֹשִׁין שְׁלוֹשׁ עִירוֹת הַנְּדָחוֹת בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אָבֵל עוֹשִׁין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אַף שְׁתַּיִם לֹא יַעֲשׂוּ, אֲלֵא אַחַת בִּיהוּדָה, וְאַחַת בְּגִלְיָל, וּבְסַמּוּד לְסַפֵּר אֶפְלוּ אַחַת לֹא יַעֲשׂוּ, כְּדִי שְׁלֹא יִפְּצוּ נְכָרִים וַיַּחֲרִיבוּ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּשְׁהוּא קוֹל - וּבִיזְתָן וְהַעִיר מִתְּרַת. כִּשְׁהֵן בְּסִיף - וּבִיזְתָן וְהַעִיר מִתְּרַת. אִם שְׁהוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם - הֵן בְּסִיף וּבִיזְתָן וְהַעִיר אֶסְנֹרָה. לֹא שְׁהוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם - הֵן בְּסִיף וּבִיזְתָן וְהַעִיר מִתְּרַת. לְעוֹלָם מִדִּיחַ בְּסִקִּילָה וּבִיזְתָן וְהַעִיר אֶסְנֹרָה. הַדִּיחוּהָ נָשִׁים וְלֹא אַנְשִׁים, קִטְנִים וְלֹא גְדוּלִים, יְכוֹל תְּהֵא עִיר הַנְּדָחוֹת? תְּלַמּוּד לומר (דְּבָרִים יג, יד): "אֶת יֹשְׁבֵי עִירִים - אַחַר יוֹשְׁבֵי עִירִים מֵהֶלֶךְ הַדְּבָר, וְאֵין הַדְּבָר מֵהֶלֶךְ אַחַר כָּל אֵלוֹ, יְכוֹל אֶפְלוּ נִתְכַּנְּסוּ לְתוֹכָהּ גְרָמִים וְעַבְדִּים מִשְׁתַּחֲרִין תְּהֵא נַעֲשִׂית עִיר הַנְּדָחוֹת? תְּלַמּוּד לומר (שָׁם): "אֶת יֹשְׁבֵי עִירִים" - אַחַר יוֹשְׁבֵי עִירִים הַדְּבָר מֵהֶלֶךְ, וְאֵין הַדְּבָר מֵהֶלֶךְ אַחַר כָּל אֵלוֹ. קִטְנֵי בְּנֵי אַנְשֵׁי עִיר הַנְּדָחוֹת שֶׁהִדְחוּ עִמָּה - אֵין נְהַרְגִין. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: נְהַרְגִין. אָמַר לִיה רַבִּי עֲקִיבָה: מָה אֲנִי מְקַיֵּם (שָׁם יג, יח): "וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמֶיךָ וְהִרְבֶּךָ", אִם לְרַחֵם עַל הַגְּדוּלִים, הֲרִי כָּכֵר נֹאמֵר (שָׁם יג, טז): "הִפְּהָ תִּפְּהָ", אִם לְרַחֵם עַל בְּהֵמָתָן, הֲרִי כָּכֵר נֹאמֵר (שָׁם): "וְאֶת בְּהֵמָתָהּ לְפִי תִּרְבֵּן", מָה אֲנִי מְקַיֵּם "וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים"? אֵלוֹ קִטְנִים שֶׁבְּתוֹכָהּ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: אַף גְּדוּלִים אֵין נְהַרְגִין, אֲלֵא עַל פִּי עֲדִים וְהַתְּאַהָ, מָה אֲנִי מְקַיֵּם "וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים" וְגוֹ', שְׁמָא יֵאמְרוּ בֵּית דִּין, הֲרִי אֲנִי עוֹשִׂין עִיר הַנְּדָחוֹת, וְלִמְחָר יְהוּ אַחִיהֶן וְקִרְוֵיבֵיהֶם קוֹשְׁרִים שְׁנֹאָה בְּלִבָּם עֲלֵינוּ, אֲלֵא כִּף אָמַר הַמְּקוֹם, הֲרִי אֲנִי מְמַלָּא אוֹתָן רַחֲמִים וּמְטִיל אֲנִי אֶהֱבִיתִי בְּלִבָּם, כְּלוֹמֵר, שְׂאֵין בְּלִבְנוּ עֲלֵיכֶם, דִּין אָמַת דְּנָתַם! וְלֹא מִתְּאַבְּלִין אֲלֵא אוֹנְגִים, שְׂאֵין אֲנִינּוֹת אֲלֵא בְּלִב. נְכַסִּים שֶׁל צְדִיקִים - שֶׁבְּתוֹכָהּ אוֹבְדִין, וְשֶׁבְּחוּצָהּ לָהּ פְּלִטִים. וְשֶׁל רְשָׁעִים - בֵּין מִתּוֹכָהּ וּבֵין מִחוּצָהּ לָהּ אוֹבְדִין. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: מוֹכִיחַ בְּדָבָר,

הַבָּא, שְׁנֹאמֵר (בְּמִדְבָר טז, לג): "וְתַכְסֵּם עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ" וְגוֹ' - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל" - לְעוֹלָם הַבָּא; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אָמַר: בְּאֵין הֵן, וְעֲלֵיהֶן הוּא אָמַר (תְּהִלִּים קיט, קעו): "תַּעֲתִי כִּשְׁה אוֹבֵד" וְגוֹ'. נֹאמֵר כָּאֵן אַבְדָּה, וְנֹאמֵר לְהֵלֵךְ אַבְדָּה, מָה אַבְדָּה הָאֵמֹר לְהֵלֵךְ - אַבְדָּה מִתְּבַקְּשָׁת, אַף אַבְדָּה הָאֵמֹרָה כָּאֵן - אַבְדָּה מִתְּבַקְּשָׁת. דוֹר הַמְּדַבֵּר אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֵר (בְּמִדְבָר יד, לה): "בְּמִדְבָר הַזֶּה יִתְמוּ" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וְיִשָּׁם יָמוּתוּ" לְעוֹלָם הַבָּא. וְאָמַר (תְּהִלִּים צה, יא): "אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְּאִפִּי" וְגוֹ'; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: בְּאֵין הֵן, וְעֲלֵיהֶם הוּא אָמַר (תְּהִלִּים נ, ה): "אִסְפוּ לִי חֲסִידֵי" וְגוֹ'. מָה תְּלַמּוּד לומר "בְּאִפִּי"? בְּאִפִּי נִשְׁבַּעְתִּי, וְחוּזֹר אֲנִי בִי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְרָחָה אָמַר: לֹא נֹאמְרוּ דְבָרִים אֵלוֹ אֲלֵא כְּלָפֵי דוֹרוֹת. "אִסְפוּ לִי חֲסִידֵי", עַל שׁוֹם שְׁעֲשׂוּ לִי גְּמִילוֹת חֶסֶד. "כּוֹרְתִי בְּרִיתִי" - עַל שׁוֹם שֶׁנִּכְרְתוּ עַל יְדֵי. "עֲלֵי זִבְח" - עַל שׁוֹם שְׁעִילוֹ אוֹתִי, וְנִזְבַּחוּ עַל יְדֵי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נֶנְס אָמַר: בְּאֵין הֵן, וְעֲלֵיהֶן הוּא אָמַר (יִשְׁעִיָה נא): "וּפְדוּיֵי ה' יִשְׁוּבוּן" וְגוֹ'. עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבָטִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינֵן חִיִּין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֵר (דְּבָרִים כט): "וַיִּתְּשֵׁם ה' מֵעַל אֲדַמְתָּם בְּאִף וּבַחֲמָה וּבְקֶצֶף גְּדוֹל" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּשְׁלִיכֶם אֶל אֶרֶץ אַחֲרַת" - לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נֶנְס מֵשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה אִישׁ כְּפָר אִיכּוּס: "כִּיּוֹם הַזֶּה" - אִם מַעֲשִׂיהֶם כִּיּוֹם הַזֶּה, אֵינֵן בְּאֵין, אִם לֹא בְּאֵין הֵן. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: אֵלוֹ וְאֵלוֹ יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֵר (יִשְׁעִיָה כז, יג): "וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר" וְגוֹ'. "אֲשׁוּר" - אֵלוֹ עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבָטִים. "וְהַנְּדָחוֹת בְּאַרְץ מִצְרַיִם" - אֵלוֹ דוֹר הַמְּדַבֵּר. אֵלוֹ וְאֵלוֹ "וְהַשְּׁתַּחֲוּוּ לָהּ בְּהַר הַקֶּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם".

מִסְכַּת סְנֵהֲדִרִין פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

יד, א עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול

לוט שלא היה בסדום אלא מפני נכסיו, אף הוא יצא וידידו על ראשו, שנאמר (בראשית יט, כב): "מהר המלט שמה" - דיך שתמלט את נפשך. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אובדין? מפני שגמרו לצדיקים לדור בין הרשעים. והרי דברים קל וחמר! ומה אם נכסים שאינם, לא רואין, ולא שומעין, ולא מדברים, על שגמרו לצדיקים לדור בין הרשעים - אמר הכתוב: ישרפו! המטה את חברו מדרך חיים לדרך מות, על אחת כמה וכמה שיהא בשרפה.

יד, ב קדשי מזבח ימותו וקדשי בדק הבית יפדו. רבי שמעון אומר: "בהמתה" - פרט לבכורות ולמעשר. "שלה" - פרט לכסף הקדשות ולכסף מעשר שני, מחבר לקרקע - בין כך ובין כך מתר, שנאמר "תקבץ" - פרט למחברים. בעיר אחרת בין כך ובין כך - אסור. ההורג את האדם, והשורף את הכסות, והמעקר את הבהמה. רבי מאיר אומר: את שדרכו לשפוך - ישפך. את שדרכו לשרף - ישרף. לעקר - יעקר. אין ממיטין אותן, ולא דוקרין, לא בחצים ולא ברמחים, ולא בראשו של חרב אלא בפייה, שנאמר (דברים יג, טז): "לפי חרב". "והיתה תל עולם לא תבנה עוד" - לא תעשה אפלו גנות ופרדסים. "והיתה" - תלמוד לומר "עולם", שפכר היתה בימי הושע. רבי יוסי ורבי הושע בן קרחה אומרים: הרי הוא אומר (הושע ו, כו): "ארור האיש [לפני ה'] אשר יקום ובנה את העיר הזאת את יריחו, וכי אין אנו יודעין שיריחו שמה? אלא שלא יבנה אותה ויקרא את שמה כעיר אחרת, שלא יבנה עיר אחרת ויקרא את שמה יריחו. "בבכורו יסדנה", וכן הוא אומר (מלכים-א טז, לד): "במימי בנה חיאל בית האלי את יריחו". והלא חיאל משל יהושפט ויריחו משל בנימין! ולמה נתלה באחאב? מלמד שתולין חובה בחיב. פיוצא בו (שופטים יח, ל): "ויהונתן בן גרשום בן מנשה". וכי בן מנשה היה? והלא בן משה היה! ולמה נתלה דבר

במנשה? מלמד שתולין חובה בחיב. (מלכים-א טז, לד): "באבירם בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה"; באבירם בכורו לא היה לו ממה שילמד, שגוב - רשע! היה לו ממה שילמד, הן בקשו לרבות את ממונם, מנין שגשתלחה בהן מארה והיו מתמעטין והולכין? תלמוד לומר (שם): "כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון". רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא אותה בנה אלא אחרת בנה. ומשנבנתה - התרה לישב בה. וכן הוא אומר (מלכים-ב ב, ה): "ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו אל אלישע", שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת, ומחריבין את ארץ ישראל, אלא כשם ששמחה לפני המקום בקיומן של צדיקים, כך שמחה לפני המקום באבודם של רשעים, שנאמר (משלי יא, י): "באבד רשעים רנה" - עיר הנדחת וירושביה, שיריה ופורותיה, בימוס ומה שעליה, מקוליס ומה שעליו, וכל דבר שחל עליו אסור עבודה זרה - כלן אסורין בהנאה.

יד, ג זקן ממרא שהורה ועשה, הורה ולא עשה - פטור. הורה על מנת לעשות, אף על פי שלא עשה - חיב.

יד, ד המתנבא לעקור דבר מדברי תורה - חיב. רבי שמעון אומר: אם נתנבא לקיים מקצת ולבטל מקצת - פטור. ובעבודה זרה, קימה היום ובטלה למחר - חיב. המתנבא מה שלא שמע, כצדקה בן כנענה, ושלא נאמר לו - כחנניה בן עזור, שהיה שומע דברים מפי ירמיהו הנביא, שהיה מתנבא בשוק העליון, וחוזר ומתנבא בשוק התחתון. הפוכש את נבואתו - כיונה בן אמתי, והמותר על דברי נביא - כחברו של מיכה. ונביא שעובר על דברי עצמו - כעדו. והמשנה את נבואתו, זר וטבול יום, ומחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוץ ידיים ורגלים, ופרועי ראש ושתויי יין ששמשו - כלן במיתה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים! וכל הזוממין והבועלים - מקדימין לאותה המיתה, אם לסקילה - סקילה, אם

לְשַׁרְפָּה - שַׁרְפָּה. בְּמָה דְבָרִים אַמּוּרִים?
שְׁהוּא פִּיּוּצָא בְּהֵן בְּאוֹתָהּ מִיתָה, כִּיּוּצָא בְּהֵן
בְּסַקִּילָה הוּא וְהֵן בְּסַקִּילָה, כִּיּוּצָא בְּהֵן
בְּשַׁרְפָּה הוּא וְהֵן בְּשַׁרְפָּה, כִּיּוּצָא בְּהֵן בְּחֵנֶק
הוּא בְּשַׁרְפָּה וְהֵן בְּחֵנֶק.

מִסְכַּת מִכּוֹת פְּרָק רֵאשׁוֹן

א, א עד זומם - אין נמכר בזממו. רבי
עקיבא אומר: אף אין משלם על פי עצמו
מפני שהוא קנס, וכל דבר שהוא קנס - אין
משלם על פי עצמו. העדים שאמרו:
"מעידים אנו באיש פלוני שלוח מלוני
אלך וזו, ביום פלוני, במקום פלוני". ובאו
אחרים ואמרו להן: היאך אתם מעידים
שהרי המלוה או הלוח היה עמנו אותו היום
במקום פלוני - אין אלו זוממין, אבל עדותן
בטלה. אבל אמרו להם: "היאך אתם
מעידין שהרי אתם הייתם עמנו היום
במקום פלוני" - הרי אלו זוממין ומשלמין
על פיהם:

א, ב היו חותמים על השטר באחד בניסן
בשמיטה, ובאו אחרים ואמרו להם: "היאך
אתם חתומין על השטר זה?" שהרי אתם
הייתם עמנו היום במקום פלוני - עדותן
כשרה, והשטר כשר. שאני אומר, שמה
איחר זמנו של שטר וכתבו. שטר שזמנו
בשבת או בעשרה בתשרי, רבי יהודה
מכשיר ורבי יוסי פוסל. אמר לו רבי יהודה:
מעשה שבא לפניך והכשרת. אמר לו רבי
יוסי: אני לא הכשרתי, ואם הכשרתי -
הכשרתי:

א, ג העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש
פלוני שסמא את עין עבדו ואחר כך הפיל
את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו
זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו
ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים
אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב.
סמא שתייהן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו
אחרים ואמרו: לא כי אלא שתייהן זו אחר
זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא
שתייהן זו אחר זו, והפיל שתייהן זו אחר זו,

ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתייהן
כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד
הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא
תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין
דמי עבד הסומא לרב:

א, ד העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש
פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה
שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין -
משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את
אשתו ונתן לה כתובתה שכן האיש אומר";
ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה
לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה
כתובתה, והרי היא תחתיו ומשמשותו"
ונמצאו זוממין - אין אומרין ישלמו לה
כתובתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה
היא טובת הנאת כתבה? אין אומרין כמה
אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם
תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר
מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין
אותה, לפיכך הן משלמים:

א, ה העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש
פלוני שגנב חלבו של חברו ולא אכלו, גנב
נבלתו של חברו ולא אכלה" ונמצאו
זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן
העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו
של חברו ואכלו. גנב נבלתו של חברו
ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין,
שבעסקי מוזן הוא אומר (שמות כ): "לא
תענה ברעך עד שקר". ושבעסקי מכות הוא
אומר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר
זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים
אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת -
אינו משלם. לוקה - אינו משלם. מודים
חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן
גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם
לוקין את הארבעים:

א, ו מאימתי זוממין חיבין לשלם?
מששתפוש עדותן בבית דין. נמצא חיב לו
מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא
אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה.
ומניין אפלו מאה? תלמוד לומר

נִפְלָה אַחַת מֵהֶן - בּוֹנִין אוֹתָהּ בְּמִקּוּמָהּ. וּמִנֵּיין אָף בְּמִקּוּם אַחֵר? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "שֵׁשׁ עָרִים", בְּאוֹתוֹ הַשֶּׁבֶט. וּמִנֵּיין אָף בְּשֶׁבֶט אַחֵר? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "תְּהֵינֶינָהּ" - שִׁיהוּ מְכַנּוּת וְקוּלְטוֹת כְּרָאוֹנוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: כּוֹתְבִין: "מִקְלָט מִקְלָט" עַל פְּרֻשַׁת דְּרָכִים כְּדֵי שִׁיְהֵא רוֹאֵה וְגוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים, שְׂמָא יְהֵרַג בְּדֶרֶךְ. וַיִּדְבְּרוּ אִלּוּי אֵל תְּנַהוּג בְּאִישׁ הַזֶּה מִנְהֵג שׁוֹפְכֵי דְמַיִם, כִּי בְשִׁגְגָה בָּא מֵעֶשֶׂה לִידּוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: הוּא מְדַבֵּר עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ, שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים יט, ד): "וְזֶה דְבַר הָרֶצַח". אָמְרוּ לוֹ: הֲרַבָּה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: מְשׁוּחַ מִלְחָמָה - אֵין מַחְזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ. אֲפִילוּ הוּא נָזִיר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם, אֲלָא מְגַלַּח כָּל שְׁעָרוֹ וּמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוֹד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: מַה תְּלַמּוּד לּוֹמַר (בְּמִדְבָּר לֵה, ו): "שְׂמָה שְׂמָה" שְׁלֹשׁ פְּעָמִים? שָׁם תְּהֵא דִירְתוֹ, שָׁם תְּהֵא מִיתְתּוֹ, שָׁם תְּהֵא קְבוּרְתּוֹ.

וּבּוֹנִים לוֹ בֵּית יוֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "וַיִּשְׁב" - בַּהּ וְלֹא בְתַחוּמָהּ. מֵצֵאוּ גּוֹאֵל הַדָּם בְּתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר - הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם, וְחַיִּב עַל מִכְתּוֹ וְעַל קָלְלָתוֹ, וְחַיִּב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וְהַהוֹרְגוֹ בְּמִזִּיד - נְהַרְגֵהּ. בְּשׁוּגָג - גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: לְעוֹלָם אֵין נְהַרְגִים עַד שִׁיעֲמוּד לְפָנֵי הַדִּינָין, שְׁנֵאָמַר (שָׁם לֵה, יב): "וְלֹא יָמוּת הָרֶצַח עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: רְאוּהוּ בֵּית דִּין שְׁהָרַג - הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. רְאוּהוּ בֵּית דִּין גְּדוֹל שְׁהָרַג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלָא מוֹשִׁיבִין דִּינִים אַחֵרִים וּמַעֲיָדִים בְּפָנֵיהֶם, שְׁנֵאָמַר: "וְלֹא יָמוּת הָרֶצַח עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'. אוֹמַר, בְּרוֹצֵחַ שִׁיעָצָא חוּץ לְתַחוּם מַחוּץ לְגָבוֹל עִיר מִקְלָטוֹ - הִפְתּוּב מְדַבֵּר, שְׁנֵאָמַר (שָׁם): "וְרֶצַח גּוֹאֵל הַדָּם אֶת הָרֶצַח". אֵין לוֹ דָם", כִּכָּל אָדָם.

עָדִים: מַעֲיָדִים [אָנּוּ] בְּאִישׁ פְּלוּנֵי שְׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּבָאוּ אַחֵרִים וְהִזְיִמוּם - הַנְּדוֹן פְּטוּר. כֵּת הָרֵאוּשׁוּנָה חִיבַת וּבָאוּ אַחֵרִים וְהִזְיִמוּם - הַנְּדוֹן חִיב. כֵּת הָרֵאוּשׁוּנָה פְּטוּרָה וְכֵת הַשְּׁנֵינָה חִיבַת, כֵּת אַחַת נִכְנַסַת וְכֵת אַחַת יוֹצֵאָה, אֲפִלוּ הֵם מְאָה - בְּלָן פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֶסְטָסִית הִיא זו, וְאֵין נְהַרְגַת אֲלָא כֵּת הָרֵאוּשׁוּנָה בַלְבָד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת, אֲבָל בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת - תַּתְקִים עֲדוּת בְּשֵׁאָר. וְרַבִּי אוֹמַר: אָף בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן, וְהוּא לֹא שִׁישׁ לְהֵן קְרוּב אוֹ פְּסוּל - תַּתְקִים עֲדוּת בְּשֵׁאָר עָדִים. וְרַבִּי דוֹסְתָאֵי כֵן יְהוּדָה אוֹמַר: עָדִים זוּמְמִין שְׂבָאוּ אַחֵרִים וְהִזְיִמוּם - זוּמְמִיָּהֶן פְּטוּרִים. עַד זוּמִם פְּסוּל מְכַל עֲדִיוֹת שְׁבַתְתָּרָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁהוּזִם לְעֲדוּת נַפְשׁוֹת, אֲבָל לֹא הוּזִם אֲלָא לְעֲדוּת מְמוֹן - אֵין פְּסוּל אֲלָא לְאוֹתוֹ הָעֲדוּת בַלְבָד:

מִסְכַּת מִכוֹת פְּרָק שְׁנֵי

ב, א שְׁלֹשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מִשֶּׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. וּכְשֶׁבָאוּ לְאָרֶץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֹשׁ. וְאָף-עַל-פִּי-כֵן, לֹא הָיוּ אֵלוֹ וְאֵלוֹ קוּלְטוֹת, עַד שְׁכָבְשׁוּ וְחִלְקוּ. מִשְׁכָּבְשׁוּ וְחִלְקוּ - נִתְחַיְבָה הָאָרֶץ בְּמַעֲשֵׂר וּבְשִׁבְעִיעִית, וְהָיוּ אֵלוֹ וְאֵלוֹ קוּלְטוֹת:

ב, ב שְׁלֹשׁ עָרִים הִפְרִישׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּאָרֶץ כְּנַעַן. וְהָיוּ מְכַנּוּת כְּנַגְדֵי שְׁלֹשׁ שְׁבַעֲבֵר הַיַּרְדֵּן כְּשֵׁתֵי שׁוּרוֹת שְׁבַכְרָם. חֲבֵרוֹן בִּיהוּדָה - כְּנַגְדֵי בָצֵר בְּמִדְבָּר. שָׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם - כְּנַגְדֵי רַמְתָּה בְּגֻלְעַד. קֶדֶשׁ בְּגִלְלִי - כְּנַגְדֵי גוֹלָן בְּשֵׁשֶׁן. וְאָף עַל פִּי שְׁהִפְרִישׁ שָׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם, לֹא הִתְהַה קוּלְטָתָהּ. הִפְרִישׁ קְרִיַת יְעָרִים תַּחַתְּהִיהָ, עַד שְׁכָבְשׁוּ אֶת שָׁכֶם. וְאָף עַל פִּי שְׁהִפְרִישׁוּ קֶדֶשׁ בְּגִלְלִי לֹא הִתְהַה קוּלְטָתָהּ. הִפְרִישׁ גְּמָלָא תַּחַתְּהִיהָ, עַד שְׁכָבְשׁוּ אֶת קֶדֶשׁ.

"וַיִּשְׁלַשְׁתָּ" - שִׁיְהִיו מְשַׁלְשׁוֹת, שִׁיְהֵא מַחְבְּרוֹן לְדוֹרוֹם - כְּמַחְבְּרוֹן לְשָׁכֶם, וּמַחְבְּרוֹן לְשָׁכֶם - כְּמַשְׁכֵם לְקֶדֶשׁ.

רוֹצֵחַ שְׁגָלָה לְעִיר מְקֻלָּט, וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ - יֹאמֵר לָהֶם: "רוֹצֵחַ אֲנִי". לֹא יֹאמֵר אֶת הַדְּבָר וַיִּשְׁנֶה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזֶה דְבַר הַרוֹצֵחַ" - אֵין לָךְ אֵלָא דְבַר הָרֵאשׁוֹן. הַהוֹרֵג בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מְשֻׁכְּנָה לְשֻׁכְּנָהּ. וְכֵן לְךָ - גּוֹלָה מְעִיר לְעִיר. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁתְּהֵא מַחְצִית הָעִיר לוֹ כְּעִיר שְׁלָמָה:

ב.ג. עִירוֹת הַלָּלוּ - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֵלָא בְּמִקּוֹם שֵׁישׁ בּוֹ מִים. אֵין לָהֶם מִים - כּוֹרִין לָהֶם מִים. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֵלָא בְּמִקּוֹם שֵׁישׁ שׁוֹק. אֵין לָהֶן שׁוֹק - עוֹשִׂין לָהֶם שׁוֹק. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֵלָא בְּמִקּוֹם שֵׁישׁ אוֹכְלוֹסִין. נִתְמַעְטוּ אוֹכְלוֹסִין - מְבִיאִין אַחֲרֵיהֶן וּמוֹשִׁיבִין תַּחְתֵּיהֶם. נִתְמַעְטוּ דִּינּוּרֵיהֶן - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כְּהִנָּם לְוִים וַיִּשְׂרָאֵלִים. אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּדִין וַיִּצִירָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחֻקִּים מִתִּירִין. אֵין מִפְּשִׁילִין בְּתוֹכָם חֻקִּים, וְאֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכָם כְּלֵי זִכְכוּת, שְׁלֵא לְהַרְגִיל רַגְלָא גּוֹאֵל הַדָּם לְשֵׁם.

שְׁלֵשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מִשֶּׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. וּמִשְׁבָּאוֹ לְאַרְץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֵשׁ אַחֲרוֹת, וּלְעֵתִיד לְבֹא - מִפְּרִישִׁין עוֹד שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ, הָרִי תִשַׁע. רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר: "שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ" - הָרִי שֵׁשׁ. "עוֹד שְׁלֵשׁ" - הָרִי שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. "הָאֵלָה" - הָרִי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה:

מִסְכַּת מִכוֹת פְּרָק שְׁלִישִׁי

ג.א. הָאוֹכֵל מִן הַפֶּסַח כְּזִית נָא, כְּזִית שְׁלוֹק, כְּזִית מִבְּשָׁל - חֵיב. הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כְּזִית מִבֵּית לְבֵית, וּמִחֲבוּרָה לְחֲבוּרָה, בְּשַׁעַת אֲכִילָהּ -

הָרִי זֶה חֵיב; שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת". אִם בְּשֵׁלוֹ - עוֹבֵר עָלָיו מִשׁוֹם פֶּסוּל קָדֵשׁ. הַמִּפְטֵם אֶת הַקְּטֹרֶת בְּמִתְכַנְּתָה - הָרִי זֶה חֵיב, בֵּין שֶׁפְּטָמָה כְּלָהּ, בֵּין שֶׁפְּטָמָה חֲצִיָּה. אֲבָל אִם הָיָה מִתְעַסֵּק לְהִתְלַמֵּד בָּהּ, אוֹ לְמוֹסְרָה לְרַבִּים, אִם חָסַר אַחַת מִכָּל סְמִנְיָה - אֵינוֹ חֵיב אֵלָא מִשׁוֹם מוֹעֵל בַּלְבָּד. הַמִּפְטֵם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה - הָרִי זֶה חֵיב. וְהִסֵּף מִמֶּנּוּ - פְּטוּר. אֵינוֹ חֵיב אֵלָא מִשׁוֹם מוֹעֵל [בַּלְבָּד].

הַלְכָהּ - הִסֵּף שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מִשֶּׁה בְּמִדְבָּר - הָרִי זֶה חֵיב כְּרַת. סָכוּ בְּרֵאשׁוֹ, בְּגוֹפּוֹ, בְּאַחַד מִכָּל אַבְרָיו, אִף עַל פִּי שְׁלֵא שֶׁפִּשֵׁף - הָרִי זֶה חֵיב. וְכַמָּה יִסּוּף וַיְהֵא חֵיב כְּרַת? אַחַד הִסֵּף, וְאַחַד הִנְסָהּ. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם מְזִידִין, אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אַחַד שׁוֹגֵג וְאַחַד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מְזִיד - חֵיב:

ג.ב. הָאוֹכֵל אֶת הַטָּבַל, אֶפְלוֹ אֵין מַחְסֵר אֵלָא תְּרוּמָה גְדוּלָה בַּלְבָּד, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאֶפְלוֹ מַעֲשֵׂר עֲנִי - הָרִי זֶה חֵיב:

ג.ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּהֵן שֶׁהֵיְתָה בִּידוֹ תְּאֵנָה שֶׁל טָבַל, בְּשַׁנַּת מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם, בְּשַׁנַּת מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּגִבּוֹלִין, אוֹמֵר: "תְּרוּמָה בְּעֻקְצָה"; וְאֲכָלָהּ. "מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן בְּדְרוּמָה"; וְאֲכָלָהּ. "מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּצַפּוֹנָה"; וְאֲכָלָהּ - פְּטוּר! וְאִם הָיָה זֶר - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁאֵלוֹ מִתְחַלָּה אֲכָלָהּ - לֹא הָיָה חֵיב אֵלָא אַחַת. זֶר שְׁאֲכַל

ומת הוא ינוס אל אחת הערים האלה וסי': (ו) פן ירדף גאל הדם אחרי הרצח כי יחם לבבו והשיגו כי ירבה הדרך והקהו נפש ולו אין משפט מות כי לא שגא הוא לו מתמול שלשום: (ז) על פן אנכי מצוך לאמר שלש ערים תבדיל לך: (ח) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך: (ט) כי תשמר את כל המצוה הזאת לעשתה אשר אנכי מצוך היום לאהבה את ה' אלהיך וזלכת בדרךיו כל הימים ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה:

¹ זו לשון המקרא (דברים יט): (א) פי יכרית ה' אלהיך את הגוים אשר ה' אלהיך נתן לך את ארצם וירשתם וישבת בעריהם ובבתיהם: (ב) שלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר ה' אלהיך נתן לך לרשתה: (ג) תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך אשר יחילך ה' אלהיך וסי': הנוס שמה כל רצח: (ד) וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וסי אשר יפה את רעהו בבלי דעת והוא לא שגא לו מתמול שלשום: (ה) ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדחה ידו בגרזן לחרת העץ ונשל הברזל מן העץ ומצא את רעהו

בְּשֵׁר בְּכוֹר, אֶפְלוּ לְאַחַר זְרִיקַת דְּמֵיו - הָרִי
זֶה לּוֹקָה אֶת הָאַרְבָּעִים. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
וְהַבְּכוֹרִים - מִצְטָרְפִין חוּץ לְחוּמָה לְסֹפּוֹג
עֲלֵיהֶן אֶת הָאַרְבָּעִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִצְטָרְפִין:

ג, ד הַמְּבַשֵּׁל בְּשֵׁר בְּחֵלֶב - הָרִי זֶה חֵיב. כַּמָּה
יִבְשְׁלוּ וְיִהְיֶה חֵיב? כַּחֲצֵי זֵית בְּשֵׁר, וְכַחֲצֵי
זֵית חֵלֶב, כְּדֵי שִׁיחוּ זֶה וְזֶה כְּזֵית. וְכֶשֶׁם
שְׁחִיבִין עַל בְּשׂוּלוֹ - כֶּף חֵיבִים עַל אֲכִילְתּוֹ,
כַּמָּה יִתְבַּשֵּׁל וְיִהְיֶה חֵיב? כְּדֵי שִׁיחַ נֶאֱכַל
מִשׁוּם בְּשׂוּל. הָאוֹכֵל מִגִּיד הַנֶּשֶׁה כְּזֵית - הָרִי
זֶה חֵיב. אֲכַל כֹּל וְאֵין בוֹ כְּזֵית - חֵיב. רַבִּי
יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שִׁיחַא בּוֹ כְּזֵית. אֲכַל שְׁנֵי
גִידִים מְשֻׁנֵי בְּהֵמוֹת - סוֹפֵג שְׁמוֹנִים. וְרַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ סוֹפֵג אֶלָּא אַרְבָּעִים.

ג, ה השוחט אותו ואת בנו - על הראשון -
פֶּטוּר, וְעַל הַשְּׁנִי - חֵיב. הֵבֵא עַל אַחוֹתוֹ, עַל
אַחוֹת אָבִיו, עַל אַחוֹת אִמּוֹ, עַל אַחוֹת אִשְׁתּוֹ,
עַל אִשְׁתּוֹ אַחִיו, עַל אִשְׁתּוֹ אַחֵי אָבִיו, וְעַל
הַנְּדָה - הָרִי זֶה חֵיב. כֶּשֶׁם שֶׁהוּא לּוֹקָה - כֶּף
הִיא לּוֹקָה. וְעוֹבֵר עַל כָּל שֵׁם וְשֵׁם שֵׁשׁ שָׁם.
וְאִם הִיתָה לְכָהֵן גְּדוֹל: אֲלֻמְנָה וְגִירוּשָׁה,
וְחֻלְלָה זוֹנָה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.
אֲלֻמְנָה מִחֻמְשָׁה וְגִירוּשָׁה מִחֻמְשָׁה - לֹא יִהְיֶה
חֵיב אֶלָּא עַל אַחַת:

ג, ו האוכל אבר מן החי מן הבהמה, מן
החיה, מן העופות, טהורים - כֹּל שֶׁהֵן.
וְטָמְאִים - עַד שִׁיחַא בּוֹ כְּזֵית. אֲבָל בְּהֵמָה
טְהוֹרָה, וְחִיָּה טְהוֹרָה, וְעוֹף טְהוֹר, בְּחִיּוּהֶן -
מִצְטָרְפִין. בְּמִיתַתָּן - אֵין מִצְטָרְפִין.
וְטָמְאִים, בֵּין בְּחִיּוּהֶם בֵּין בְּמִיתַתָּם - הָרִי
אֵלוֹ מִצְטָרְפִים. בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְחִיָּה טְמֵאָה,
וְעוֹפוֹת טְמֵאִין, בְּחִיּוּהֶן - מִצְטָרְפִים.
בְּמִיתַתָּן - אֵין מִצְטָרְפִין:

ג, ז המלביש את חברו כלאים, והמטמא את
הנזיר, אף על פי שהמלביש מזיד, והמטמא
מזיד - חֵיב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִים - פֶּטוּר.
הַמְּקַיֵּף פֶּאֶת רֵאשׁוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ - שְׁנֵיהֶן חֵיבִין.
כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שְׁהֵיוּ שְׁנֵיהֶם מְזִידִים,
אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוֹגְגִים - פֶּטוּרִין. אֶחָד

שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד, שׁוֹגֵג - פֶּטוּר. מְזִיד - חֵיב
עֲלָיו שְׁתֵּים, אֶחָד בְּרֵאשׁ הַצֵּד מִכָּאן, וְאֶחָד
בְּרֵאשׁ הַצֵּד מִכָּאן. אֵינוֹ חֵיב, עַד שִׁיקְיָפְנוּ
בְּתַעֲר. הַמְּקַיֵּף אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת הַקֶּטֶן -
פֶּטוּר. הַמְּשַׁחֵית פֶּאֶת זָקְנוֹ שֶׁל [חֵבְרוֹ] -
שְׁנֵיהֶם חֵיבִין. כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן
שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיהֶן מְזִידִין! אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם
שׁוֹגְגִין - פֶּטוּר. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד:
שׁוֹגֵג - פֶּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב, וְחֵיב עֲלָיו שְׁנֵים
מִכָּאן וְשְׁנֵים מִכָּאן וְאֶחָד מִלְּמַטָּה. רַבִּי
אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם נִטְלוּ כֹּל כְּאֶחָד - אֵינוֹ
חֵיב אֶלָּא אַחַת. מִגְּבִיָּה וְנוֹטֵל - חֵיב עַל כָּל
אַחַת וְאַחַת. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיטְלָנוּ בְּתַעֲר.
נוֹטְלוּ בְּרַהֲיֻטְיָ וּבְמִסְפָּרִים - פֶּטוּר. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר:
לְקַטוּ בְּמִלְקַט - הָרִי זֶה חֵיב:

ג, ח הקורח קרחה בראשו של חברו - שְׁנֵיהֶם
חֵיבִין. כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵיוּ
שְׁנֵיהֶם מְזִידִין! אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שׁוֹגְגִין
- פֶּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד: שׁוֹגֵג -
פֶּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַקּוֹרֵחַ קְרַחָה עַל
חֻמְשָׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. חֻמְשׁ קְרַחוֹת עַל
מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל קְרַחָה וְקְרַחָה. וְאֵינוֹ
חֵיב עַד שִׁיקְרַח עַל מֵת. וְכַמָּה יִקְרַח וְיִהְיֶה
חֵיב? כְּדֵי שִׁירָאָה מִשֵּׁם קְרַחָה!

השורט שריטה בכשרו של חברו - שְׁנֵיהֶן
חֵיבִין. כַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵיוּ
שְׁנֵיהֶן מְזִידִין, אֲבָל אִם הָיוּ שׁוֹגְגִין -
פֶּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד: שׁוֹגֵג -
פֶּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַשּׁוֹרֵט שְׁרִיטָה עַל
חֻמְשָׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. חֻמְשָׁה שְׁרִיטוֹת
עַל מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל שְׁרִיטָה וְשְׁרִיטָה.
וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיִּשְׂרַט עַל מֵת, וְכַמָּה יִשְׂרַט
וְיִהְיֶה חֵיב? כְּדֵי שִׁירָאָה מִשֵּׁם שְׁרִיטָה:

מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק רַבִּיעִי

ד, א החוסס את הפרה והמזוג את הכלאים
- פֶּטוּר. אֵין לָךְ שֶׁהוּא חֵיב אֶלָּא הַנוֹהֵג
וְהַמְּנַהֵג בְּלִבְדוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נִזִּיר

הַבְּהֵמָה, אֶת הַחַיָּה, וְאֶת הָעוֹפוֹת, בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קְטַנִּים, בֵּין זְכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת, אֶחָד חוֹבֵר מְרַבֵּה, וְאֶחָד חוֹבֵר מְעֵט - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֹאמֵר (דְּבָרִים יח, יא): "וְחֹבֵר חֵבֵר". אֶחָד חוֹבֵר אֶת הַנְּחֹשׁ, וְאֶחָד חוֹבֵר אֶת הָעֶקְרָב, הַמְסַרֵס אֶת הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַחַיָּה, וְאֶת הָעוֹף, בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קְטַנִּים, בֵּין זְכָרִים וּבֵין נְקִיבוֹת - הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְסַרֵס אֶת הַזְּכָרִים - חֵיב. וְאֶת הַנְּקִיבוֹת - פְּטוּר:

ד, הַ הַעוֹשֶׂה עֲבוּדָת כּוֹכָבִים, הַמַּחֲתֵךְ, הַמַּעֲמִיד, הַסֵּף, הַמְקַנֵּחַ, וְהַמְגִיד - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הַנוֹתֵץ אֶבֶן אַחַת מִן הַהֵיכָל, וּמִן הָאוֹלָם, וּמִן הַמְזוּבַח - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֹאמֵר (שָׁם יב, ג): "וְנִתְצַחְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתֶם וְגו' לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם". רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: הַמוֹחֵק אוֹת אַחַת מִן הַשֵּׁם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֹאמֵר: "וְאַבְדַּתְּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה'". הַמְּאַחֵר בְּמִקְדָּשֵׁינוּ, הַמְּמִיר בְּמִקְדָּשֵׁים, וְהַמְּשִׁיר חֶמֶץ בְּפֶסַח, וְהַמְּקַיֵם כְּלָאִים - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אֵין לוֹקֵה עֲלֵיהֶן אֶת הָאַרְבָּעִים, לְפִי שְׂאִין בָּהֶם מַעֲשֶׂה. זֶה הַכֵּלָל! כָּל שֵׁישׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה - לוֹקֵה, וְכָל שְׂאִין בּוֹ מַעֲשֶׂה - אֵינוֹ לוֹקֵה, חוּץ מִן הַמְּמִיר וְהַנִּשְׁבַּע, וְהַמְּקַלֵּל אֶת חֵבְרוֹ בַּשֵּׁם:

ד, הַ הַנוֹטֵל אִם עַל הַבָּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי: כָּל עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֵׁישׁ בָּהּ קוֹם עֲשֶׂה, אִם קִיְמוּ אֶת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שְׂבָה - פְּטוּרִין, וְאִם לֹאוּ - חֵיבִין. עֹבֵר עֲבָרָה שֵׁישׁ בָּהּ שְׁנֵי לְאוּין, אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֶמֶד אֶחָד עַל שְׁנֵיהֶם, אֲלֵא לוֹקֵה מְלָקוֹת וּמִתְרַפָּא, וְחוֹזֵר וְלוֹקֵה. אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יְכוּל לְקַבֵּל אֲלֵא אַרְבָּעִים - אֵין מוֹסִיפִין לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יְכוּל לְקַבֵּל אֲלֵא עֲשָׂרִים, אֵין מוֹסִיפִין אֶפְלוֹ אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֶמְדוּהוּ שְׂאִין יְכוּל לְקַבֵּל אֲלֵא שְׁלֹשׁ, אֶפְלוֹ עוֹמֵד וּמְפָרִיץ - אֵין מוֹסִיף לוֹ אֶפְלוֹ אֶחָד, לְפִיכָף,

שְׁהַנִּיחַ פִּי עַל פִּי חֵבִית שֶׁל יַיִן, וְשִׁתְּאָה כֻּלָּהּ בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתָהּ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אֲשָׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים. אֲכָלוּ כֻּלּוֹ בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל, מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲכָל מִמֶּנּוּ עֲנָבִים לַחִין וִיבָשִׁים, אֲכָל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי חֲרָצִימִים וְזִגִין, אוֹ שִׁפְחַט מִמֶּנּוּ כְּזֵית יַיִן וְשִׁתָּהּ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, הַ הַמַּעֲלֶה כְּזֵית מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לְעֲבוּדָה, אוֹ בַחוּץ - הָרִי זֶה חֵיב! שְׁנֹאמֵר (וִיקְרָא ב, יב): "קִרְבֵּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ" וְגו'; אֶחָד הַמְזוּבַח וְאֶחָד הַכֹּבֵשׁ. וְלִכְךָ, הַמַּעֲלֶה מִבֶּשֶׂר הַחֲטָאֵת, מִבֶּשֶׂר אֲשָׁם, מִבֶּשֶׂר קְדָשֵׁי קְדָשִׁים, מִבֶּשֶׂר קְדָשִׁים קְלִים, מִמּוֹתֵר הָעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפְּנִים, מִשְׁרִירֵי מִנְחוֹת, מִשְׂאוֹר, וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְׁנֹאמֵר (שָׁם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאֵת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת. אֲבָל אֶמֶר: "חֲטָאֵת עוֹלָה וּשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד, הַ הַמְּקַדֵּשׁ בַּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ - עוֹבֵר מִשּׁוֹם חֲמִשָּׁה לְאוּין: מִשּׁוֹם כָּל תְּשַׁחֲט, כָּל תִּקְדֵּשׁ, כָּל תִּזְרַק דָּמוֹ, כָּל תִּקְטֵר חֲלָבוֹ, כָּל תִּקְטֵר מִקְצָתוֹ, שְׁנֹאמֵר (שָׁם כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בוֹ". רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשּׁוֹם כָּל תִּקְבַּל דָּמוֹ, הַקְּדִישׁוֹ וְלֹא שִׁחְטוּ - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת. הַקְּדִישׁוֹ וּשְׁחֲטוּ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הַמְּקַדֵּשׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבַּע, וּמְקַצֶּה, וְנִנְעָבֵד, אֶתְנָן וּמְחִיר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוֹ, וְהָרִי הֵן כְּבַעֲלֵי מוּמִין שְׁקָדִים הַקְּדָשֵׁן אֶת מוּמִין, וְאֵין יוֹצֵא לְחִלִּין אֲלֵא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלֶבֶד:

ד, הַ הַמְּמִיר בְּמִקְדָּשֵׁים, וְהַנּוֹדֵר בְּמִקְדָּשׁ, וְהָעוֹבֵד בְּמִקְדָּשׁ, אוֹ שִׁשְׁחָטָן חוּץ לְזִמְנָן, אוֹ שִׁשְׁחָטָן חוּץ לְמִקְוֵם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. יֵשׁ תּוֹלֵשׁ שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת וְעוֹבֵר מִשּׁוֹם אַרְבָּעַה דְּבָרִים: מִשּׁוֹם נִזִּיר, מִשּׁוֹם מִצְרָע, מִשּׁוֹם יוֹם טוֹב, וּמִשּׁוֹם הַמְּקַיֵף. הַחוֹבֵר אֶת הָאָדָם, וְאֶת

אם הוסיף לו חזן רצועה אחת ומת - גולה על ידו:

ד, ז אין אומדין אותו יותר מארבעים; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בעדות ובהתראה אחת, אבל בשתי עדיות ובשתי התראות - אומדין אותו אפלו בחמשים, ואפלו במאה, לפיכך אם קלקל אחת מהן - מלקין אותו. אמדוהו שאם לוקה יקלקל - הן מלקין אותו. שאם יצא מבית דין וקלקל - הם מלקין אותו. קלקל עד שלא לקה - מלקין אותו, שנאמר: "הכה תכה ונגלה". אם משלקה קלקל - אין מלקין אותו. ובמה היא קלקלתו? אחד האיש ואחד האשה ברעי; דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: האיש ברעי והאשה במים. וחכמים אומרים: אחד האיש ואחד האשה בין ברעי בין במים.

ד, ח מכות בשלשה. אחד מכה ואחד מונה ואחד קורא - לא יהו מתחלפין עליו. רצועה לא היתה ארפה, אלא קצרה, שלא תגיע לצפור נפשו וימת. אלו הן הלוקין: כל עוברי לא תעשה' שעברו על מצות לא תעשה' שיש בה קום עשה, ואף על פי שחבין מיתה בידי שמים, כרת בידי שמים - מלקין אותו. מיתת בית דין - אין מלקין, שנאמר: "כדי רשעתו"; מת - אינו לוקה. משלם - אינו לוקה:

		Rosh Chodesh Elul		ב' דראש חודש אלול	
12	ראשון Sunday	א	1	6:03 נץ החמה 9:31 סו"ז קר"ש - גר"א 10:41 סו"ז תפלה - גר"א 9:10 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שופטים-שמואל א כא-א תוספתא: סנהדרין יב	4:51 עלות השחר 8:55 סו"ז קר"ש - מג"א 10:17 סו"ז תפלה - מג"א 7:58 שקיעה בבלי: מנחות ב ירושלמי: ברכות ט
13	שני Monday	ב	2	6:04 נץ החמה 9:32 סו"ז קר"ש - גר"א 10:41 סו"ז תפלה - גר"א 9:09 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א ב-ג תוספתא: סנהדרין יג	4:52 עלות השחר 8:56 סו"ז קר"ש - מג"א 10:17 סו"ז תפלה - מג"א 7:56 שקיעה בבלי: מנחות ג ירושלמי: ברכות י
14	שלישי Tuesday	ג	3	6:05 נץ החמה 9:32 סו"ז קר"ש - גר"א 10:41 סו"ז תפלה - גר"א 9:08 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א ד-ה תוספתא: סנהדרין יד	4:53 עלות השחר 8:56 סו"ז קר"ש - מג"א 10:17 סו"ז תפלה - מג"א 7:55 שקיעה בבלי: מנחות ד ירושלמי: ברכות יא
15	רביעי Wednesday	ד	4	6:06 נץ החמה 9:33 סו"ז קר"ש - גר"א 10:41 סו"ז תפלה - גר"א 9:06 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א ו-ז תוספתא: מכות א	4:54 עלות השחר 8:57 סו"ז קר"ש - מג"א 10:17 סו"ז תפלה - מג"א 7:54 שקיעה בבלי: מנחות ה ירושלמי: ברכות יב
16	חמישי Thursday	ה	5	6:07 נץ החמה 9:33 סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 9:05 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א ח-ט תוספתא: מכות ב	4:55 עלות השחר 8:57 סו"ז קר"ש - מג"א 10:18 סו"ז תפלה - מג"א 7:52 שקיעה בבלי: מנחות ו ירושלמי: ברכות יג
17	שישי Friday	ו	6	6:08 נץ החמה 9:33 סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 9:03 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א יב-יג תוספתא: מכות ג	4:56 עלות השחר 8:57 סו"ז קר"ש - מג"א 10:18 סו"ז תפלה - מג"א 7:51 שקיעה בבלי: מנחות ז ירושלמי: ברכות יד
18	שב"ק Shabbos	ז	7	6:09 נץ החמה 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 9:02 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א יב-יג תוספתא: מכות ד	4:57 עלות השחר 8:58 סו"ז קר"ש - מג"א 10:18 סו"ז תפלה - מג"א 7:49 שקיעה בבלי: מנחות ח ירושלמי: ברכות טו

Candle Lighting 7:33 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 9:02 זמן מוצש"ק

ווען א מענטש איז מתפלל ביי קברי צדיקים, העלפט אים דער אייבערשטער אפילו ווען עס קומט זיך אים נישט.
(ספר המדות אות צדיק סימן קע"א)